

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Робота допущена до захисту

Зав. кафедри

Зінукова Наталія Вікторівна

д. пед. н., доцент

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

**«ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ»**

Здобувач: Діхтярь Маргарита Ігорівна

ОПП Переклад (англійська)

Спеціальність 035 Філологія

Керівник кваліфікаційної роботи:

Коробейнікова Тетяна Ігорівна

кандидат педагогічних наук, доцент

Дніпро

2022

АНОТАЦІЯ

Діхтярь М.І. Формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ сфери. Кваліфікаційна робота за спеціальністю 035 Філологія – ОПП Переклад (англійська). Університет імені Альфреда Нобеля.

У кваліфікаційній роботі визначено сутність ключових понять дослідження. Уточнено структуру англомовної комунікативної компетентності майбутніх ІТ фахівців та охарактеризовано її компоненти. Обрано сучасні підходи, технології та засоби навчання. Увагу приділено інтерактивним технологіям навчання, зокрема під час навчання застосовуються рольові ігри, симуляції, вирішення проблем, обговорення, обмін думками в парах і малих групах, тематичні дискусії, дебати, брейн-стормінг, виконання проєктів з усною презентацією результатів у групі, студентські конференції, на основі яких доцільно здійснювати формування англомовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери. Обґрунтовано зміст навчання, який визначається у предметному і процесуальному аспектах. Здійснено відбір матеріалу згідно з визначеними критеріями.

У кваліфікаційній роботі теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність методики формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ сфери. Розроблено підсистему вправ і завдань, змодельовано процес формування англомовної комунікативної компетентності у майбутніх спеціалістів сфери ІТ. Експериментально перевірено і доведено ефективність методики формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів сфери ІТ і укладено методичні рекомендації.

Ключові слова: англомовна комунікативна компетентність, майбутні фахівці сфери ІТ, інтерактивні технології навчання, зміст навчання, підсистема вправ і завдань.

ABSTRACT

Marharyta Dikhtiar. Formation of English-language communicative competence of future IT specialists. Thesis for Master Degree, specialty 035 Philology - Translation (English). Alfred Nobel University. Dnipro, 2022.

In the thesis, the essence of key research concepts has been defined. The structure of the English communicative competence of future IT specialists and its components have been specified. Modern approaches, technologies, and means of teaching English for IT have been described. Role-plays, simulations, problem-solving, discussions, exchange of ideas in pairs and small groups, thematic discussions, debates, brainstorming, implementation of group projects with their oral presentations, student conferences have been chosen as the expedient interactive learning techniques to be used for developing of English-language communicative competence of prospective IT professionals. The content of teaching English for prospective IT experts has been grounded in the objective and procedural aspects.

In the thesis, the efficiency of the methodology of English communicative competence has been theoretically substantiated, experimentally tested, and proved. A subsystem of exercises and tasks has been developed. The process of formation of English communicative competence of prospective IT specialists has been projected. Methodological recommendations have been made.

Keywords: English communicative competence, future specialists in the field of IT, interactive learning technologies, learning content, a subsystem of exercises and tasks.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ІТ	8
1.1. Сучасні вимоги до навчання англійської мови майбутніх фахівців ІТ сфери у закладах вищої освіти	8
1.2. Зміст навчання майбутніх фахівців ІТ сфери	14
1.3. Технології та засоби навчання майбутніх фахівців ІТ сфери	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ	36
2.1. Етапи формування англومовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери	36
2.2. Система вправ для навчання майбутніх фахівців ІТ сфери	45
2.3. Лінгводидактична модель формування англومовної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери на першому курсі бакалаврату	54
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ	63
3.1. Організація пробного навчання	63
3.2. Методичні рекомендації щодо формування англумовної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери на першому курсі бакалаврату	69
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

На сьогоднішній день висуваються високі вимоги до культури мовлення. Мова повинна звучати правильно не лише на граматичному і лексичному рівні, а і бути стилістично диференційованою.

Сучасне суспільство потребує фахівців, які мають системне аналітичне мислення, здатні генерувати, формулювати та розвивати ідеї, розуміти соціальний контекст проблеми, що вирішується, усвідомлювати відповідальність за наслідки прийнятих рішень, швидко адаптуватися до нових умов, знаходити шляхи виходу з проблемних ситуацій. Інформатизація всіх сфер життя вимагає від фахівців вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, швидко знаходити й обробляти потрібну інформацію, використовувати електронні комунікації, програмне забезпечення у вирішенні професійних завдань.

Англійська мова важлива для інформаційних технологій з різних причин. ІТ використовується в бізнесі і є основою комерційного світу на даний момент. Можна стверджувати, що ІТ сфера займає унікальне місце у розвитку процесів, включаючи як економічні або юридичні, так і окреслення перспектив англійської мови у майбутньому, у зв'язку з чим потребує подальшого детального вивчення.

Якщо раніше англійська мови у сфера ІТ вважалась як “Soft Skill” тобто це незмірні особисті навички кандидата, такі як комунікабельність, вміння працювати в команді, тайм менеджмент, креативність. Зараз же, це без сумнівів “hard skill” - технічний та невід'ємний навик програміста на рівні з мовою програмування. Наявність комунікативних навичок є надзвичайно важливою для забезпечення ефективної співпраці між членами команди та продуктивної роботи для досягнення цілей бізнесу.

Розгляду саме цих проблем присвячена дана магістерська робота: проблема та шляхи формування англомовної професійно орієнтованої комунікативної компетентності студентів закладів вищої освіти (ЗВО) з напрямком ІТ; аналіз новітніх технологій навчання іноземних мов в ІТ сфері. У

праці розглянуто також структуру, зміст, організацію та методологію розвитку професійної комунікативної компетентності майбутніх ІТ-фахівців. Охарактеризовано основні складові забезпечення цілісності навчального процесу, що підвищує ефективність навчання студентів і спрямований на підтримку їх особистісного розвитку. Тому **темою роботи** є формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ сфери.

Актуальність даної теми полягає в тому, що в даний час все більше ІТ компаній у всьому світі шукають спеціалістів, що володіють гарними мовними навичками і знанням тієї чи іншої мови, особливо англійської.

Метою роботи дослідження – теоретично обґрунтувати, практично розробити та апробувати методика формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ сфери .

Об’єкт дослідження – англомовна комунікативна компетентність студентів мовних спеціальностей.

Предмет дослідження — методика формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ сфери.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що обґрунтовано та проаналізовано методика формування іншомовної (англомовної) комунікативної компетентності у фахівців ІТ сфери, розроблено систему вправ з використанням ІТ лексики, що спрямовані на формування вмінь у чотирьох видах англомовної мовленнєвої діяльності, визначено місце та роль англійської мови у підготовці фахівців ІТ сфери.

Практичне значення одержаних результатів: результати дослідження можуть бути використані у процесі викладання фахових дисциплін, що забезпечують мовну підготовку фахівців ІТ; також можливість застосування матеріалу при розробці робочих програм, методичних рекомендацій, навчальних посібників для студентів нелінгвістичних спеціальностей.

Апробація. За результатами роботи складені тези доповіді “ *Relevance of the English language for prospective IT specialists*” для Міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів “Молодь України в контексті

міжкультурної комунікації”.

Структура роботи. Магістерська робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ

1.1. Сучасні вимоги до навчання англійської мови майбутніх фахівців ІТ сфери у закладах вищої освіти.

Відмінною рисою сучасного суспільства є високий рівень інформатизації, що характеризується постійним впровадженням нових комп'ютерних технологій та телекомунікацій у промисловий сектор. Для цього необхідна відповідна підготовка та професійна компетентність фахівців, які працюють з новими програмними системами.

У системі підготовки конкурентоспроможних спеціалістів у сфері інформаційних технологій (ІТ) значно зросла роль іноземних мов (ІМ), які стали невід'ємною частиною професійної компетентності спеціаліста.

Англомовний програміст набагато ефективніше взаємодіє з операційною системою під час інтерактивного діалогу, швидко вирішуючи налагодження, редагування програм та інші проблеми у своїй професійній сфері.

Сьогодні Програма «Англійська мова для професійного спілкування» (2005) [1] ставить перед викладачами завдання: забезпечити рівень підготовки бакалавра з англійської мови B2 (за шкалою Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment), тобто « формувати в студентів спільні та професійно орієнтовані комунікативні мовні компетенції (лінгвістичні, соціолінгвістичні та прагматичні) для забезпечення їх ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі [2]».

Специфіка професійної підготовки ІТ-фахівців вимагає використання ІМ при вивченні фахових дисциплін, тобто в освітній сфері. У професійній сфері використання ІМ проявляється при пошуку та обробці інформації з Інтернет-ресурсів, програмуванні, а також спілкуванні з іноземними партнерами за допомогою електронного зв'язку тощо.

Метою навчання студентів, які навчаються за спеціальністю інформаційні технології та вивчають англійську як іноземну мову, є формування мовленнєвих навичок та вмінь у чотирьох видах іншомовної мовленнєвої діяльності, які нададуть змогу студентам у майбутньому вирішувати актуальні професійні задачі, проблеми та відповідати вимогам сучасного ринку, а також допоможуть вільно і без обмежень спілкуватись у побутовій та професійній сферах, сприятимуть освітній діяльності щодо опанування фаху з ІТ. Тож основна мета навчання студентів полягає зокрема в адекватній поведінці у типових професійних ситуаціях спілкування англійською мовою, відповідній реакції на англійськомовні оголошення, складні повідомлення та інструкції в професійному середовищі, адекватній реакції на позицію/точку зору співрозмовника, виконання широкого низки мовленнєвих функцій із гнучким використанням загальноживаних фраз[7].

Згідно з вимогами МОН України студент ЗВО, незважаючи на спеціальність, повинен засвоїти іноземну мову у чотирьох видах іншомовної мовленнєвої діяльності на рівні B1+ для здобуття ступеня бакалавра. Для магістрів з академічним компонентом обов'язковим є рівень B2, що, за шкалою рівнів володіння іноземною мовою Ради Європи, відповідає рівню, вищому від середнього .

Кожен програміст, який планує розвивати свої навички та підтримувати їх у актуальному стані, має як мінімум володіти розуміти англійську мову.

Усі базові мови програмування ґрунтуються на англійських словах. На практиці це означає, що освоїти нову мову програмування і навчитися віртуозніше поводитися з уже знайомими буде значно простіше знаючи англійську мову. Також вся фундаментальна спеціалізована література є насамперед англійською, і тільки незначна кількість спеціалізованих джерел є перекладеною на рідну мову студентів вітчизняних ЗВО, при чому ще їх менше є коректним. Також, англійська мова – це можливість пройти спеціалізовану атестацію в галузі інформаційних технологій та отримати сертифікати таких компаній, як CISCO, Microsoft та інших [49].

Варто відмітити, що під час роботи в ІТ сфері у фахівців-початківців виникають труднощі, вирішення яких доводиться шукати у всесвітній павутинні, і часто буває так, що потрібної інформації в Рунеті просто не публікувалося, а ось в англomовному середовищі можна знайти практично будь-яку необхідну інформацію, особливо на тему ІТ.

Програмістам нерідко доводиться працювати із зарубіжними замовниками. Найчастіше вся комунікація відбувається виключно англійською мовою, зокрема первинні переговори, складання технічного завдання, його узгодження, взаємодія під час реалізації проекту, тощо.

Більшість майстер-класів, семінарів та вебінарів від найвідоміших «гуру» у сфері ІТ проводяться англійською мовою. Не секрет, що відвідування таких заходів є надзвичайно корисним для професійного та особистісного зростання, а також для натхнення.

«Айтішникам» як нікому іншому треба завжди бути в курсі нових тенденцій, розробок, концептів тощо. Враховуючи той факт, що близько 90% нової інформації в мережі з'являється саме англійською, володіння цією ІМ стає не привілеєм а потребою.

На основі отриманих вже студентами навичок потрібно працювати з чотирма видами іншомовною діяльністю: аудіювання (слухання і розуміння), читання, говоріння і письмо. Згідно з Г. Пальмером ці навички можна класифікувати як рецептивні (читання та слухання) та репродуктивні (говоріння та письмо) [3]. Продуктивні види мовленнєвої діяльності спрямовані на відтворення і повідомлення інформації, а рецептивні на її отримання та прийом.

Протягом всього навчального періоду завданням викладача є розвинути вміння студентів в аудіювання іншомовного мовлення до того рівня, на якому вони розуміли б зміст довготривалих зустрічей, телевізійних програм, відео чи фільмів, озвучених за офіційно прийнятим мовним стандартом. У той же час, акцент передусім ставиться на вмінні швидко читати іншомовні статті, що стосуються актуальних суспільних проблем та розгляду професійної тематики.

Щодо продуктивних видів мовленнєвої діяльності, а саме письма та говоріння, то варто зазначити, що студенти мають вільно та впевнено включатись у діалог, вміти швидко сформулювати свою власну точку зору. Крім того розвиток вміння презентації та відстоювання своїх ідей забезпечить результативну професійну діяльність у подальшому.

У даному випадку ключовими вміннями для ІТ спеціалістів в іншомовному писемному мовленні мають бути вміння писати електронні листи чи есе, в якому необхідно відстоювати певну позицію та належним чином обґрунтувати її.

Мовленнєва діяльність (МД) розглядається як самостійна діяльність, що відповідає, відповідно до теорії Л. Н. Леонтьєва, всім основним характеристикам (вмотивованість діяльності, її предметний зміст, структурна організація та механізми: осмислення та пам'ять)[4]. У цьому контексті мовленнєва діяльність розглядається як мета, і як навчання. Це важливо відзначити, так як під час викладання часто не звертається увага на таку особливість. При практичній спрямованості навчання провідним аспектом є саме мовленнєва діяльність, що поділяється на говоріння, письмову мову (породження та видача інформації), аудіювання та читання (процес сприйняття та переробки інформації).

У системі навчання англійської мови як іноземної читання відіграє важливу роль, тому що допомагає учню отримати необхідну інформацію, пов'язану зі спеціальністю. Метою читання є розуміння, що представляє собою складну розумову діяльність. Відтворення є невід'ємною частиною розуміння (сприйняття – осмислення – запам'ятовування – відтворення). У підготовці майбутніх фахівців сфери ІТ навички читання грають величезну роль, оскільки навчання починається з вироблення звуко-літерних зв'язків у складі[5].

Читання пов'язане з аудіюванням, тому що в основі того й іншого лежить перцептивно-мисленнєва діяльність, пов'язана зі сприйняттям, аналізом та синтезом. При аудіюванні слухач сприймає усну мову, а хто читає – написану.

При читанні, як і при аудіюванні, можливе прогнозування має велике значення. Воно може бути як у вербальному, так і на смисловому рівні.

Читання пов'язане з говорінням. Гучне читання (або читання вголос) є «контрольованим говорінням». Розуміння мови на слух тісно пов'язане з говорінням - вираженням думок засобами мови, що вивчається.

Говоріння та аудіювання напряму взаємопов'язані види мовлення. Ми використовуємо аудіювання як прийом інформації і підготовка внутрішньої відповіді на почуте. Щоб точно і чітко відтворити думки потрібно правильно почути. Таким чином, аудіювання готує до говоріння та допомагає формуванню сприйняття мови на слух.

Аудіювання також пов'язане і з читанням. Їх об'єднує приналежність до рецептивних видів мовленнєвої діяльності, коли відбувається сприйняття – розуміння – активна переробка інформації, одержуваної з мовних повідомлень – під час аудіювання через слуховий канал, під час читання – через зоровий канал. Таким чином, аудіювання тісно пов'язане зі всіма видами мовленнєвої діяльності і відіграє дуже важливу роль як у вивченні мови так і в її використанні. Особливо при комунікативно-спрямованому навчанні. У сучасній методиці навчання мови наголошується на необхідності формування аудіювання як дуже важливого вміння, без оволодіння яким немислимо спілкування мовою.

У наші дні успіх діяльності програміста на міжнародному ринку та кар'єрне зростання все більше залежать від рівня комунікативної компетенції спеціаліста. Таким чином, це дозволяє використовувати іноземну мову в різних напрямках: навчальній, культурній та у професійній діяльності. Отже на сьогоднішній день, вміння використовувати англійську мову на побутовому і професійному рівні вже є необхідністю для отримання відповідною професії.

За Рекомендаціями Комітету Ради Європи з питань освіти випускники немовних спеціальностей повинні мати професійно орієнтовані іншомовні навички та вміння у всіх видах мовленнєвої діяльності, рівень сформованості

яких визначається на основі освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста[5].

Т. Лобанова. У своїй дисертації вона уточнила поняття «компетенція» та, як наслідок, розробила лінгво-дидактичну модель формування комунікативно-мовленнєвої компетенції на основі аналізу семантичних змін у контекстному зв'язку даних – контекстна сумісність відносин всередині інтелектуальної системи[6]. Провідною метою навчання ІМ визнають формування комунікативної компетенції, що має кілька складових: лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну, стратегічну, соціальну та дискурсивну[8].

Охарактеризовано особливості розвитку умінь та формування навичок аудіювання, читання, говоріння, письма. Студент потребує для здобуття вищої освіти не лише певного рівня володіння ІМ, а й сформованості загальнонавчальних умінь та навичок, значимість сформованості яких зростає саме в ситуаціях недостатнього рівня мовної підготовки.

У документі Ради Європи під назвою «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою: Вивчення, викладання, оцінка» ("Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment") була розроблена система рівнів володіння мовою та система опису цих рівнів з використанням стандартних категорій[2][11]. Ці два комплекси створюють єдину мережу понять, яка може бути використана для опису стандартною мовою будь-якої системи сертифікації, а, отже, і будь-якої програми навчання, починаючи з постановки завдань – цілей навчання і закінчуючи досягнутими в результаті навчання компетентностями.

Під час створення Європейської системи рівнів проводилась велика кількість досліджень, методики оцінки випробувалися практично. У результаті дійшли згоди щодо питання про кількість рівнів, що виділяються для організації процесу вивчення мови та оцінки ступеня володіння ним. Існує 6 великих рівнів, які являють собою нижчі і вищі підрівні в класичній трирівневій системі, що включає базовий, середній і просунуті рівні. Схема рівнів побудована за принципом послідовного розгалуження. Вона починається

з поділу системи рівнів на три великі рівні - А, В і С та їх 6 підгруп - А1, А2, В1, В2, С1 і С2.

Практична мета полягає у формуванні у студентів загальних та професійно орієнтованих комунікативних мовних навичок та умінь для забезпечення ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі. На теперішній час програма «Англійська мова для професійного спілкування» (2005 р.) [1] ставить перед викладачами завдання: забезпечити рівень підготовки бакалавра з англійської мови В1 (за шкалою Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment), тобто формувати в студентів спільні та професійно орієнтовані комунікативні мовні компетенції (лінгвістичні, соціолінгвістичні та прагматичні) для забезпечення їх ефективного спілкування в навчальному та професійному середовищі.

1.2. Зміст навчання майбутніх фахівців ІТ сфери

Сьогодні інформаційні технології використовуються практично в усіх сферах соціального та ділового життя, а професіонали в області комп'ютерних наук стають все більш затребуваними і високооплачуваними на ринку праці в Україні та за кордоном. Тому необхідний правильний та комплексний підхід до розвитку нових і вдосконалення набутих навичок [50, 51]. Компетенції сучасних фахівців у будь-якій галузі ІТ сфери діляться на три великі категорії, які взаємно доповнюють одна одну:

Професійні навички (Hard Skills);

Надпрофесійні навички (Soft Skills);

Цифрові навички (Digital Skills).

Цифрова компетенція — мінімально необхідний рівень знань та навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у повсякденній та професійній діяльності. А саме здатність користувача впевнено, ефективно та безпечно вибирати та застосовувати інфокомунікаційні технології у різних сферах життя заснована на безперервному оволодінні знаннями, вміннями, мотивацією, відповідальністю (пошук інформації, використання цифрових

пристроїв, використання функціоналу соціальних мереж, фінансові операції, онлайн-покупки, критичне сприйняття інформації, виробництво мультимедійного контенту, синхронізація пристроїв та інше)

Професійні навички - це основні професійні вміння програміста, пов'язані з його спеціалізацією. Наприклад, Backend-розробнику необхідні знання Python та бази даних MySQL, а для Full Stack-розробника важливо знатися на роботі хостингу та архітектурі веб-додатку. Однак для програмістів цифрові навички та професійні навички сильно перетинаються.

Надпрофесійні навички - це додаткові здібності та вміння програміста, які пов'язані з особистісними якостями. Саме для розвитку надпрофесійних навичок спеціалісту IT сфери потрібен достатній рівень англійської мови, здатність його застосовувати в роботі для підтримки практичності та комфортного робочого середовища, задіявши при цьому різні види МД. Приклади професійних навичок: критичне мислення, переговорні навички, емоційний інтелект. Розробники розвивають їх під час роботи у команді, на тренінгах та шляхом саморозвитку. Надпрофесійні навички складніше оцінити, але вони також є важливими, як і професійні компетенції, а для керівних позицій виходять на перше місце.

Як зазначає Н.Д. Гальскова, «розглядають його не як статичну, а як категорію, що постійно розвивається, в якій відображається як предметний аспект, так і процесуальний» [8]. Перш за все, зміст навчання не є постійним і визначається державним стандартом, програмою навчання та залежить від мети та етапу навчання.

Поняття системної універсальних навчальних дій (УНД) вводиться як частина особистісних, регулятивних, пізнавальних та комунікативних дій, зазначених у відповідних навичках[9]. Так, наприклад, особистісна універсальна навчальна діяльність — це діяльність із самовизначення, самовиховання, уміння висвітлити моральний аспект поведінки, визначення соціальних ролей тощо; комунікативна універсальна навчальна діяльність — «уміння слухати та вступати в діалог, брати участь у колективному обговоренні

проблем, інтегруватися в групу однолітків та будувати продуктивну взаємодію та співпрацю з однолітками та дорослими»[10].

Так, особистісні УНД забезпечують ціннісну орієнтацію: це знання соціальних звичаїв(взаємодопомога, правдивість, відповідальність); вміння співвідносити свої вчинки з етичними почуттями (вина, совість, сором); бажання та вміння бачити моральний аспект своїх вчинків; бажання та вміння студента відповісти на запитання, яке значення і який сенс мають для нього ті чи інші знання.

УНД дають студенту практичну організацію процесу навчання:

- правильно приймати навчальні цілі поставленого завдання виходячи з того, що відомо і засвоєно, і те, що ще невідомо;

- правильно та самостійно планувати подальші дії

- саморегулювати процес як здатність розпочинати та закінчувати навчальні дії у необхідний момент;

- уміти коригувати та виправляти проміжні та кінцеві результати своїх дій, а також можливі помилки;

- правильно оцінювати те, що вже засвоєно, і те, що ще треба засвоїти

Комунікативні УНД припускають такі вміння:

- планування навчального процесу з педагогом та однокурсниками (наприклад, розподіл ролей при парній, груповій чи колективній роботі);

- вміння з достатньою повнотою та точністю висловлювати себе та свої думки;

- Вміння вирішувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність.

Пізнавальні УНД включають дії дослідження, пошуку та відбору необхідної інформації, її структурування; моделювання досліджуваного змісту у формі схем, асоціограм тощо, логічні дії та операції, способи вирішення мовних завдань.

А.В. Щепілова підкреслює, що «носіями» змісту навчання є також навчальний план, підручники, різноманітні навчальні посібники та змістовний компонент інформаційних технологій, тобто комп'ютерні програми [52].

Зміст навчання є базисною категорією методики; сукупність те, що учень має освоїти у процесі навчання; педагогічно адаптовану систему знань, умінь та навичок, досвіду діяльності, ставлення до світу, основу змісту навчання іноземного соціуму. Н.Д. Гальскова та Н.І. Гез інтерпретують предметну складову дещо ширше, додаючи такі компоненти, як країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання, комунікативні цілі та наміри [14].

Процесуальний аспект змісту навчання є виконання дій з одиницями мови, що веде до формування знань, навичок оперування мовним матеріалом і розвитку вмінь іншомовного усного та письмового спілкування на вивчається мовою (вміння читати, писати, аудіювати, говорити, перекладати). Н.Д. Гальскова, Н.І. Гез вважають, що з мовними вміннями у структуру змісту повинні входити компенсаційні вміння, і навіть загальнонавчальні навички та вміння.

Слід особливо наголосити, що питання про компоненти змісту навчання ІМ вирішується дуже неоднозначно. Н.Д. Гальскова та Н.І. Гез [14] виділяють предметну та процесуальну сторони мовної діяльності.

Відповідно до Н.Д. Гальскова та Н.І. Гез "...основна мета навчання іноземних мов - формування здібності до міжкультурної комунікації - виключає примат у процесі граматичної прогресії, що придушує донедавна всі інші аспекти вивчення іноземної мови, жертвуючи комунікативними потребами учнів." Предметний аспект дає уявлення про навколишній світ, який став об'єктом розгляду на заняттях та включає сфери, теми, ситуації спілкування, тексти, а також мовний матеріал (фонетичний, орфографічний, лексичний, граматичний), необхідні роз'яснення, пам'ятки, інструкції з використання друкованих словників, за формою ведення індивідуальних словників та карток з новою лексикою, про способи реорганізації та систематизації лексики, що

досліджується. Це знання, які дозволяють учневі працювати над лексикою самостійно.

Н.Д. Гальскова, Н.І. Гез вважають, що “...вміння використовувати мову, що вивчається як засіб спілкування в різних сферах і ситуаціях, носять творчий характер. Вони є результатом оволодіння мовою кожному конкретному відрізку і етапі навчання..”

Таким чином процесуальний аспект змісту навчання ІМ являє собою виконання дій з одиницями мови, що веде до формування знань, навичок оперування мовним матеріалом та розвитку вмінь іншомовного усного та письмового спілкування вивчається (вміння читати, писати, слухати, говорити, перекладати). Н.Д. Гальскова, Н.І. Гез вважають, що поряд із мовними вміннями до структури змісту повинні входити компенсаційні вміння, а також загальнонавчальні навички та вміння.

Першочергове призначення іноземної мови як предметної області в рамках навчання в університеті є оволодіння здатністю спілкуватися ІМ. Вивчення ІМ спрямовано розвиток на Англomовна комунікативна компетенція, інакше кажучи здатність і готовність здійснювати як безпосереднє спілкування – говоріння (до якого включено монологічне мовлення), аудіювання. Предметні результати освоєння програми з іноземної мови представлені за всіма структурними компонентами, що становлять комунікативну компетенцію, а саме: мовленнєва, мовна, соціокультурна, компенсаторна та навчально-пізнавальні компетенції. У зв'язку з цим, сьогодні роль усного спілкування стала більш значущою.

Більше того, за своєю природою заняття ІМ повинно мати комунікативний характер. Тому в методичній літературі останніх кількох десятиліть термін «комунікативний» зустрічається найчастіше. Проблема розвитку комунікативних навичок у студентів не є новою, тому спроби наблизити процес навчання за характером до процесу комунікації приймалися давно. Розробкою комунікативного напрямку тією чи іншою мірою займалося багато наукових

колективів та таких методистів як М. Н. Вятютнев, И.А. Зимняя, Н.И. Гез, Е.Н. Соловова, Р.П. Мильруд, А.С. Андриенко, Д.Хаймс, Дж.Савиньон и др.

Як уже зазначалося раніше, види МД ділять на рецептивні та продуктивні. До рецептивних відносять читання та аудіювання, а до продуктивних – письмо та говоріння. Якщо при рецептивних видах мовленнєвої діяльності студент сприймає і осмислює мовленнєве висловлювання чи текст, то за продуктивних він сам створює мовленнєве висловлювання[35]. Детально зупинимося на одному з видів МД, а саме – говоріння. Говоріння є формою усного спілкування, під час якої відбувається обмін інформацією, встановлюється контакт та взаєморозуміння між мовними партнерами. Необхідно розуміти, з урахуванням чого, і рахунок чого відбувається діяльність процесу говоріння, тобто. описати мовленнєве вміння як основу. Говоріння - це складна розумова діяльність, яка спирається на мовленнєву пам'ять, увагу, мовний слух та прогнозування. Умовно говоріння можна розділити на діалогічну мову та монологічну. У свою чергу діалогічне висловлювання вирізняє двосторонній характер, цей аспект вказував ще Л.П. Якубинський: «... всяка взаємодія сутнісно прагне уникнути односторонності, хоче бути двостороннім, діалогічним»[53]. Іншими словами, діалог – це форма спілкування, що складається, як правило, з реплік учасників, що чергуються, і спираються на психологічну рівність їх позицій [14]. Це складний, багатофункціональний, соціально-психологічний феномен, який пронизує весь життєвий простір людини як на психофізичному рівні, так і на рівні соціальних відносин між людьми. На відміну від діалогу, монолог представляє досить розгорнуте висловлювання від однієї особи, що складається з ряду речень, що відповідно характеризуються логічними та лінгвістичними зв'язками. Монолог є усним чи письмовим висловлюванням однієї людини; значним за розміром відрізком мови, що складається із змістовно та структурно пов'язаних між собою висловлювань, що мають смислову завершеність. Це також форма мови, розгорнуте висловлювання однієї особи. Монологічна мова продовжується досить довго, не переривається репліками інших і вимагає попередньої

підготовки (напр., лекція, доповідь, виступ тощо); монологічне мовлення композиційно складне, вимагає завершеності думки, суворої логіки та послідовності. Вона складніше діалогічної, та її формування в учнів представляє спеціальне завдання, яку педагогам доводиться вирішувати.[15]

Монолог - це мовлення одного оратора, який спілкується зі слухачами і прагне домогтися приєднання слухачів до позиції оратора. Роль слухачів також проста - вона зводиться до сприйняття змісту та формування думки, яка буде основою для прийняття чи заперечення позиції оратора; при діалогічній промові оратор виконує дві функції: розуміти співрозмовника і сформулювати власне висловлювання. У монологічній мові промовець не виконує цих завдань, його увага зосереджена виключно на власному мовленні: фонетичний, лексичний та граматичних аспектах. Таким чином монолог, тобто повідомлення, походить з внутрішнього задуму оратора, його змісту і контексту, яке йому потрібно донести до слухача [16]. Як унаслідок цього, думка того, хто говорить, стає предметом монологу. Виходячи з психологічних механізмів найважливішими є правильна оцінка, передбачення та вміння чути. І тут текст стає продуктом, а результатом його на оточуючих, зокрема – слухачів.

Монолог представляє результат активної МД і, у свою чергу, розрахований певного роду пасивні. Але разом із цим слухання його іншими, іншими словами – аудіювання, носить активну властивість. Оратор, які прагнуть до того, щоб його уважно слухали, виявляє бажання підвищити активність і уважність слухача, вдаючись до звернень до публіки та риторичних питань. При цьому характерні великі відрізки промови, що утворюють найбільш зв'язні у структурному та змістовому відношенні висловлювання. Така стилістична специфіка, як будова речень, вибір лексики, використовувані засоби синтаксичного зв'язку та інші обумовлені, по-перше, розходженням між видами тексту та між видами дискурсу, усередині жанровими розбіжностями; по-друге, ступенем його підготовленості; по-третє, особливістю здійснення усного мовленнєвого акта.

Монологічна мова може бути не підготовленою та підготовленою. При виробництві непідготовленого мовленнєвого висловлювання оратор може зіштовхнутися з низкою труднощів. До труднощів усно-мовленнєвої монологічної діяльності також можна віднести: необхідність зберігати в пам'яті досить порівняно довгий текст у пам'яті, логіка проходження теми, розосередження уваги між мовленнєвою формою тексту та змістом, стилістична однорідність, тобто оратор висловлює свої думки в рамках одного функціонально-літературного стилю. Оратору необхідно зберігати в пам'яті висловлювання, яке включає набір даних і вимагає розвитку у специфічних мимічних здібностях, що навчаються, до консервації та актуалізації (відтворення заданої інформації), а також здатності до логіко-послідовного викладу думок (спостережень, висновків, фактів, аргументів, подій) . Досягнення зазначених аспектів може бути результатом спостережень, запам'ятовування, умовиводи, зіставлення. Отже, не викликає сумніву той факт, що будуючи монологічне висловлювання необхідно мати комунікативну компетенцію. Однак, якщо при створенні монологу використовувати різного роду опори, які змогли б спрямовувати навчального в потрібному руслі, це зробить процес більш ефективним і допоможе уникнути труднощів, зазначених вище. Іншими словами, опори так чи інакше допомагають будувати монологічне висловлювання, а відтворення монологічного висловлювання – це один із способів розвитку комунікативної компетенції, що чудово вписується у сучасні стандарти та вимоги навчання іноземних мов.

Критерії відбору матеріалу для вдосконалення мовленнєвих навичок

У сучасному світі життя кожної людини оточують інформаційні потоки, що надходять із зовнішнього світу і для ефективної комунікації та соціалізації в інформаційному суспільстві необхідно вміти вміннями ефективно обробляти, переробляти і надалі застосовувати інформацію. Отже, володіння англійською як засобом комунікації має велике значення, оскільки комунікація із зовнішнім світом переважно є умовою отримання інформації.

Іншомовна інформаційна компетенція (ІК) - це певний набір інформаційних умінь, які дозволяють суб'єкту діяльності якісно взаємодіяти з інформаційними потоками, здійснювати самостійний пошук, аналіз, відбір, перетворення, збереження та подальше використання інформації, передачу необхідної інформації відповідно до конкретної комунікативної ситуації[17,18].

Освітній процес націлений на формування ІК обумовлює критерії відбору та принципи організації навчального матеріалу у процесі навчання ІМ. Доцільним є використання в освітньому процесі різноманітних джерел інформації: тексти, аудіотексти, відеосюжети, Інтернет. Ці джерела виступають як засоби навчання, що становлять інформацію для обробки з метою формування умінь іншомовної інформаційної компетенції.

Відбір навчального матеріалу проводиться з опорою на такі критерії[19]:

1. Інформаційна насиченість навчального матеріалу.

Формування ІК дорослих студентів проводиться з використанням комплексу вправ, складеному на інформаційно-насиченому матеріалі відповідно до їх інформаційно-освітніх потреб. Подання культурологічної інформації в достатньому обсязі є особливо важливим, оскільки ефективна міжкультурна взаємодія можлива лише за адекватного розуміння особливостей культури, менталітету, життєвих пріоритетів кожної сторони. Критерій інформаційної насиченості навчального матеріалу реалізується за допомогою включення у зміст навчання великої кількості інформації про країну мови та про рідну країну. Таким чином, паралельно з розвитком іншомовної інформаційної компетенції відбувається і формування полікультурної особистості, здатної вести міжкультурне спілкування адекватно до ситуації, особистості, добре знайомої з культурою, звичаями, традиціями різних країн. Некоректні стереотипи здатні негативно вплинути на спілкування представників різних культур, у зв'язку з чим з метою реалізації даного критерію відбору та формування фонових знань необхідно включення до змісту навчання лінгвокультурознавчих коментарів про складні для сприйняття

аспекти культури, історичну інформацію, коментарі до характерних сучасного життя.

2. Культурологічна маркованість навчального матеріалу.

Критерій культурологічної маркірованості навчального матеріалу передбачає здійснення відбору інформації, що має безпосереднє відношення до певного культурного феномену національної картини світу мови, що вивчається.

3. Комунікативна цінність навчального матеріалу.

Відповідно до даного критерію пріоритетним є матеріал, який найчастіше зустрічається в умовах природного спілкування та відповідає нормам та правилам, встановленим у конкретному культурному співтоваристві, цілям навчання та особистим освітнім потребам кожного студента.

4. Прагматична цінність навчального матеріалу.

Критерій прагматичної цінності тісно пов'язаний з критерієм комунікативної цінності та визначає прагматичний характер змісту навчання іноземної мови, тобто проводиться відбір тих аспектів, які у процесі реальної комунікації можуть бути використані у найбільшій кількості ситуацій спілкування з метою досягнення різних цілей, причому усвідомлення практичної користі, особистісної значущості освітньої діяльності зумовлює її продуктивність.

5. Актуальність навчального матеріалу.

Навчальний матеріал, інформація, що надається студентам для сприйняття та розуміння, має бути сучасною та містити конкретні факти дійсності зі зверненням до історії, традицій країни мови, що вивчаються, які не втратили своєї актуальності в сучасній ситуації. Абстрактна, застаріла інформація, а також відомості, які неможливо обґрунтувати, як навчальний матеріал використовувати не слід, і під час проведення відбору джерел інформації необхідно виключити з тих, що пред'являються учням, які надають ненадійну, неактуальну інформацію.

6. Доступність навчального матеріалу.

Здійснення відбору навчального матеріалу відповідно до психолого-вікових особливостей контингенту учнів дуже важливо, оскільки усвідомлення доступності навчального матеріалу (лінгвістичний та смисловий аспекти) створює атмосферу успішності та сприяє підтримці навчальної мотивації учнів. Інформація, що пред'являється, повинна відповідати рівню навченості учнів.

Перед пред'явленням інформації необхідно проводити роботу зі зняття різних видів труднощів. Відсутність труднощів у розумінні змісту інформації полегшує процес лінгвістичного розуміння, тому інформація, що пред'являється, повинна відповідати рівню загальних знань.

7. Автентичність навчального матеріалу.

Критерій автентичності інформації, що використовується як навчальний матеріал, реалізується за допомогою використання в процесі навчання методично обробленої автентичної інформації, яка відображає особливості функціонування ІМ в ситуаціях реального спілкування, що сприяє вихованню інтересу до іншомовної культури у всіх її проявах і до процесу вивчення ІМ загалом. Відібраний навчальний матеріал повинен мати інформативну, культурологічну, ситуативну автентичність.

8. Наочність навчального матеріалу.

Критерій наочності реалізується за допомогою використання мовного (таблиці, діаграми тощо) та екстралінгвістичного матеріалу з метою покращення розуміння, стимуляції роботи мислення, підвищення/підтримання навчальної мотивації, полегшення пристосування до мовного середовища. Засоби наочності також можуть бути використані як опора для самостійного висловлювання.

Засвоєння навчального матеріалу в освітньому процесі проходить успішніше за наявності опори на наочність. У процесі навчання важливим є використання різних видів наочності: слухової, зорової, кінестетичної (відповідно до аналізатора), зовнішньої: предметної (образотворчої та речової), дієвої (сенсорної та моторної) та внутрішньої: мовної (у співвідношенні з предметною дійсністю або мовними явищами)). Різні види наочності

використовуються для підвищення ефективності освітнього процесу та досягнення більш високих результатів за меншу кількість навчального часу, оскільки наочність сприяє швидкому засвоєнню та запам'ятовування навчального матеріалу.

9. Мотиваційно-пізнавальна цінність навчального матеріалу.

Цей критерій є одним із найважливіших критеріїв відбору навчального матеріалу в умовах навчання ІМ. Для дорослої людини освітній процес не є самоціллю, і формування, підтримка, розвиток мотивації та освітнього пізнавального інтересу є одним з основних факторів, що визначають ефективність освітнього процесу. Інформація для сприйняття повинна відповідати освітнім потребам студентам, бути особистісно-значущою та емоційно-привабливою.

10. Варіативність та різнотипність навчального матеріалу.

Критерій варіативності та різноманітності інформації та джерел інформації сприяє підготовці слухачів курсів до комунікації в умовах реального спілкування, що передбачає здійснення самостійного вибору інформації, джерел інформації, способів інформаційної діяльності для досягнення конкретної мети. В рамках процесу творення необхідно сформулювати інформаційні вміння на різному матеріалі, які надалі можуть бути використані в різних ситуаціях в умовах природної комунікації.

Відповідно до даного критерію навчальний матеріал повинен найбільш повно відображати ситуацію реального спілкування, містити максимальну кількість комунікативних ситуацій, жанрів, варіантів використання ІМ у природних умовах, сприяти запобіганню формування неадекватних стереотипів про носіїв мови та країни мови, що вивчається.

1.3. Технології та засоби навчання майбутніх фахівців ІТ сфери

Існують різноманітні підходи, які виявилися ефективними, коли йдеться про методи навчання ІМ в аудиторії. Для того, щоб допомогти вчителям у

спробі найкраще підготувати студентів ІТ сфери необхідними інструментами для ефективного оволодіння мовою, важливо проаналізувати та порівняти різні підходи до навчання ІМ, які розроблені та використовуються в сучасному кабінеті іноземної мови. Мета опису кожного методу та розкриття його відповідних плюсів і мінусів — знайти найкращий підхід або комбінацію підходів для ефективного вивчення іноземних мов. Нижче наведено поширені методи(традиційні), які будуть розглянуті більш детально: Граматико-перекладний, натуральний, прямий, аудіо-лінгвальний, непрямий, свідомо-порівняльний і комунікативний методи[20]. Існує багато інших методів, які зазвичай використовуються під час навчання іноземної мови, але менш поширені/менш загальнознані. Три методи(граматико-перекладний, прямий, комунікативний) є загальними використовуються та прийняті Європейським центром сучасних мов Ради Європи та використовуються у всьому світі протягом останніх 40 років з моменту їх розробки[13]. Оскільки всі сім із цих методів схвалені журналами вивчення мов і зазвичай використовуються в класах у Сполучених Штатах, їх ефективність буде оцінюватися, щоб визначити, який метод чи комбінація методів є найбільш ефективними для ефективного вивчення мови.

Граматико-перекладацька модель навчання іноземною мовою базується насамперед на традиції. Перші згадки про використаний метод граматики-перекладу датуються 16 століттю. Метод граматичного перекладу викладено Річардсом і Роджерсом у їхній книзі «Підходи та методи у викладанні мови», на яку часто посилаються аналітики ІМ. Вони описують метод граматичного перекладу як метод, який зосереджується насамперед на дослівному перекладі. Історично метод граматичного перекладу використовувався для навчання латинської та грецької мови і був прийнятий у Сполучених Штатах як «пруський метод» [21]. Основна увага приділяється читанню та письму (на відміну від аудіювання та говоріння). Метою вивчення мови через призму методу граматичного перекладу є «вивчити мову, щоб читати її літературу або щоб отримати користь від розумової дисципліни та інтелектуального розвитку,

які є результатом вивчення іноземної мови» [21]. Використовуючи модель, урок іноземної мови викладається майже повністю рідною мовою. Учитель може видавати списки слів цільової мови або пояснювати граматичні правила цільової мови рідною мовою учнів. За даними Celce-Murcia [22], у підході граматичного перекладу цільова мова злегка використовується в спілкуванні. Більшість часу навчання мови за допомогою цієї моделі витрачається на переклад речень з рідної мови на мову перекладу, зосередитися на точності, щоб забезпечити точний переклад з оригіналу.

Натуральний підхід до навчання іноземною мовою був розроблений у 1977 році Трейсі Террелл, вчителем іспанської мови з Каліфорнії. Террелл критично ставився до типових способів викладання іноземних мов у школах. Він спостерігав, що учні перших кількох років уроків іноземної мови виходять з невеликими або зовсім відсутнім навиком володіння ІМ. Він запропонував підвищити очікування щодо усної компетенції і знизити щодо структурної точності [24]. Методу полягає у тому, що іноземну мову слід викладати так само, як діти засвоюють рідну мову. Оскільки перша мова вивчається в контексті, починаючи з простих структур речень і переходячи до більш складних мовних структур, Террелл вважав, що ІМ слід вивчати так само. Прихильники природного підходу вважають, що на ранніх уроках мови не повинно витрачатися мало часу на виправлення граматики або чітке пояснення граматичних правил. Студентів через призму природного методу слід заохочувати моделювати прості структури речень, які з часом стають складніші.

Прямий метод був розроблений після методу граматичного перекладу в кінці 1800-х років і забезпечує зовсім інший підхід до викладання та вивчення іноземної мови. Річардс і Роджерс також описують цей метод у «Підходи та методи у вивченні мови». Замість навчання переважно рідною мовою, вчитель веде навчання іноземною мовою майже виключно мовою перекладу. Коли у студентів виникають запитання, вчитель відповідає на них цільовою мовою, поєднуючи слова з шарадами, щоб спробувати передати повідомлення без

необхідності пояснювати поняття рідною мовою учня. Метою прямого методу є не точний переклад, а те, щоб учні могли ефективно спілкуватися цільовою мовою, з акцентом на говорінні та аудіювання. Мова викладається тілом і розумовими навичками вчителя, без допомоги рідної мови. За словами прихильників прямого методу, спонтанне використання цільової мови заохочується, і учні зможуть вивести граматичні правила, слухаючи мову в контексті. Оскільки метою цього методу є вміння використовувати мову в контексті, правильна вимова і зворот підкреслюються в інструкції. Література може використовуватися при навчанні цільової мови, але вона не є основним предметом, як у методі граматики-перекладу.

Непрямі методи. Непрямі методи різко розмежовуються залежно від мети навчання: методика репродуктивного (Г.Пальмер, Л.Блумфілд та ін.) та методика рецептивного оволодіння мовою (М.Уест та ін.). Прибічники непрямого методу намагаються замінити навчання правилам традиційної граматики навчанням структурам мови (Ч. Фріз, Р. Ладо та ін.). Вони намагаються створити мовне середовище у вигляді різних технічних засобів. Одним із яскравих представників цього напрямку у методиці викладання іноземної мови є Г.Пальмер – автор понад 50 теоретичних праць, підручників та навчальних посібників, присвячених проблемам викладання англійської як іноземної. Він брав участь у розробці принципів відбору лексики і був автором та співавтором словників-мінімумів. Г.Пальмер ставив перед вивченням іноземної мови суто практичні завдання – навчити учнів вільно володіти англійською мовою (тобто розуміти усне мовлення, говорити, читати та писати), причому ступінь володіння мовою має максимально наблизитися до володіння цією мовою її носіями. Тривалість курсу Г.Пальмер визначає залежно від обсягу матеріалу, що вивчається від 2,5 до 6,5 років. Г.Пальмер справедливо зазначає, що не можна розпочинати навчання іноземної мови з вивчення літературних творів. Тому об'єктом навчання має бути жива розмовна мова, яка є основою не тільки усного мовлення, а й уміння читати. До змісту текстів Г.Пальмер пред'являє такі вимоги: вони мають бути цікавими та

цікавими, відповідати віку учнів; повинні містити лише відомі учням реалії; сюжетні тексти переважно описових, т.к. Найбільш зручні у розвиток навичок мовлення. Дослідник одним із перших ставить питання про науковий добір словника. Навчальний словник він поділяє на великі групи: суворо відібраний, що він називає мікрокосм (the microcosm), і стихійний. Першому слід систематично навчати на початковій та середній щаблях навчання, а другий накопичується стихійно на просунутому ступені навчання. Мікрокосм є в мініатюрі всю мову, обмежену за обсягом. Вважаючи термін «слово» (word) дуже невизначеним, Г.Пальмер користується терміном «лексична одиниця» (lexicological unit). Розглядаючи методичні засади Г.Пальмера, слід виділити ті з них, які є визначальними для його концепції: активність та пасивність; свідоме та підсвідоме навчання мови; градація труднощів. Якщо дещо спростити процес навчання іноземної мови, запропонований Г.Пальмером, він зводиться до запам'ятовування напам'ять готових зразків у вигляді імітації і постійного повторення з подальшим відтворенням у різних комбінаціях. У процесі запам'ятовування дуже істотну роль грає слухання мови іноземною мовою. Вправи в слуханні швидкої іноземної мови, незалежно від того, чи вивчалися учнями попередньо її компоненти, чи ні, на думку Г.Пальмера, – один з найефективніших (profitable) видів роботи на протязі всього курсу навчання мови. Їх ефективність Г.Пальмер бачить у цьому, що вони дозволяють вправляти і розвивати наявну в учнів здатність безпосередньому, інтуїтивному розумінню (direct and subconscious understanding without mental analysis) [54]. Уміння інтуїтивно схоплювати іноземну мову на слух може бути як кінцевою, так і проміжною метою навчання, за якою може йти свідоме вивчення (conscious and intelligent study) фактів мови. Метод Г.Пальмера у тому вигляді, як він сформульований у *The Scientific Study and Teaching of Languages*, є у зарубіжній методиці найбільш продуману систему навчання репродуктивному володінню мовою. Автор створив систему навчальних посібників для навчання англійської мови, а також книгу для вчителя, що містить конкретні вказівки щодо використання її навчальних посібників. Крім того, заслуговує на увагу

його система вправ для розвитку усного мовлення. Особливо цінними є підстановочні таблиці, в основу яких покладено структурний підхід до мови.

Аудіо-лінгвальний метод – це метод навчання мови, що передбачає багаторазове прослуховування та промовляння мовних структур та зразків, що веде до їхньої автоматизації [55]. Автори цього методу – американські структуралісти і антрополози, котрі займалися вивченням моделей поведінки людей в суспільстві. В основу методу покладена психологічна теорія біхевіоризму і концепція оволодіння мовою, що розвивається на її принципах, шляхом наслідування, освіти за аналогією та багаторазового повторення мовленнєвих зразків, що призводять до формування комунікативних навичок. Суть способу зводиться до таких важливих положень: 1) основу володіння мовою лежить оволодіння мовленнєвих навичок; 2) мова реалізується насамперед у усній формі; 4) мови різні за своєю структурою; 5) навички повинні бути автоматизовані настільки, щоб здійснювалися на практиці без участі свідомості; 6) автоматизація навичок відбувається у процесі тренування шляхом багаторазового повторення мовленнєвих зразків. Але Аудіо-лінгвальний метод має низку таких недоліків як: пасивність студентів, відсутність ініціативи у вчителя, тренування мовної форми без знання суті явища, що вивчається, а також недооцінка когнітивних процесів навчання і ролі письмової мови. Сама назва методу окреслює покладені в його основу принципи. Він називається аудіо-візуальні, тому що весь новий матеріал сприймається студентами тривалий час здебільшого на слух. Популярність цього методу пояснюється тим, що автентичні матеріали імітують умови реального мовного середовища носіїв мови, сприяють розвитку мотивації та інтересу учнів.

Свідомо-порівняльний метод. Свідомо– порівняльний спосіб застосовується нині у різних країнах, але найбільшого поширення він набув нашої країні. Як практичну мету навчання представники свідомо-порівняльного методу виділяли вміння учнів читати і розуміти текст і усне мовлення на слух, а також навчити говорити і писати іноземною мовою. В основу методу покладено

такі принципи: усвідомлення мовленнєвих явищ у період їх засвоєння та способів їх використання; зв'язок змісту з мовленнєвою формою; порівняльне вивчення мовленнєвих явищ; одночасний розвиток всіх видів МД; розмежування активного та пасивного мовленнєвого матеріалу; використання негативного мовленнєвого матеріалу. Як коментар до останнього принципу слід зазначити, що негативний мовленнєвий матеріал можна отримати при виконанні будь-яких вправ, однак особливо корисними для цієї мети в умовах штучного (шкільного) засвоєння мови є переклади (особливо письмові) з рідної мови на іноземну. Тоді пропозиція рідною мовою (у разі неможливості дослівного перекладу іноземною мовою) буде джерелом того негативного мовленнєвого матеріалу, який дає можливість більш свідомо і ретельно засвоїти позитивний матеріал.

Комунікативне навчання мови – це метод навчання, розроблений у 1970-х роках, який зосереджується на викладанні мови в контексті. Якщо використовуються діалоги, то вони використовуються в контексті, і акцент робиться не на запам'ятовуванні конкретних текстів, а на ефективному спілкуванні. Ефективне спілкування, в контексті цілей комунікативного підходу, охоплює як навички говоріння/аудіювання, так і навички читання/письма. Учитель може використовувати будь-яку кількість методів для сприяння ефективній комунікації, але кілька прикладів можливих методів – рольові ігри, діалоги/розмови, ігри, практичні заняття, парна та групова робота. За допомогою цієї моделі мова розглядається як засіб вираження, і її не слід відокремлювати від сенсу та контексту під час навчання.

Аналіз сучасних українських та іноземних підручників та навчальних посібників

На аналіз підручників англійської мови було підібрано 2 підручника: видання Oxford “Oxford English for Information Technology (Second Edition)” та сучасний український навчальний посібник “English For Tech” автором якого є - Анна Гандрабура. Обидва книжкові видання спрямовані на покращення англійської мови з ухилом на інформаційні технології та прокачування тих

самих надпрофесійних навичок: комунікація, вирішення конфліктів та проблем, налагодження відносин всередині колективу тощо.

У підручнику “English For Tech” автором було передбачено тематичний розподіл навчального матеріалу з акцентом на business English і soft skills . Вправи до кожної теми, спрямовані на розвиток усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Так, у підручнику “English For Tech”, автор Анна Гандрабура, до кожної теми пропонує тематичні добірку лексики, велику кількість сучасного технічного і ділового вокабуляра, як для досвідчених професіоналів, так і для новачків, автентичні матеріали (твіти, статті, відео), демонстрація яких передбачена у певному контексті.

Нові лексичні одиниці (ЛО)даються англomовними дефініціями, що сприяє зануренню студента в середовище вивчення ІМ. Опрацювання нових ЛО відбувається шляхом використання її в бесідах, мозковому штурмі, усне чи письмове висловлювання.

Що стосується формування англomовних фонетичних навичок, автором підручника було розроблено рецептивні вправи, які допомагають студентів розрізняти емфатичні конструкції, правильно наголошувати слова, використовуючи надане аудіо (як правило, на прикладах нових ЛО).

Тим не менш, підручник є комунікативно спрямованими завдяки вправам на формування англomовних граматичних навичок. Автор підручника привертає увагу студентів не на структурі нових Граматичних структур(ГС), а на меті їх вживання у живому мовленні та інтеракції. Також автор заохочує студентів працювати у парах, відтворювати необхідну ситуацію і ти сам застосовувати нові ГС. Важливо відмітити, що робота над новими ЛО та ГС продовжується і під час виконання мовленнєвих вправ. Так перед студентом не виникає потреба опрацьовувати велику кількість невідомої лексики перед аудіювання тексту.

Студенти вчаться вмінню обговорювати у групах чи парах актуальні до їхньої тематики проблеми (вакансії в галузі технологій, трендові технологій, мов програмування, тестування якості тощо), висловлювати власну думку щодо

певної теми спираючись на наочність, яка становить більшу частину підручника. Студентів заохочують до обговорення прочитаних статей, побачених ілюстрації та навіть мемів, використовуючи фразові конструкції, які б дозволили не погодитися чи погодитися із співрозмовником. Студенти також знайомляться з актуальним сленгом в ІТ сфері через використання твітів.

Особливу роль відводиться автентичним текстом в підручнику англійської мови. Пізнавальні тексти та актуальна провокуюча на роздуми інформація, що лежить в їхній основі, мають значний навчальний потенціал та слугують відмінним засобом формування іншомовної мовленнєвої компетентності у читанні.

Ситуативність вправ та їхня комунікативна спрямованість — основні ознаки ще одного підручника видавництва Oxford “English for Information Technology” автори Ерік Х. Глендіннінг та Джон Мак’юен, у якому передбачено підрозділ до кожної теми, який отримав назву ‘Interviews’. До цього підрозділу включено: мовні і мовленнєві вправи, практика фразових актуальних конструкції і як підсумок відточування письмових навичок. Однак у цього підручника є і величезний мінус, який може відіграти важливу роль у навчанні майбутніх спеціалістів ІТ-напряму. Цей підручник вважається трохи застарілим. Він виданий 2002 року, тому сучасної лексики у ньому немає.

Мовні соціальні мережі та їх застосування для навчання англійської мови

Всім, хто вивчає англійську мову, відомо, що найкращий спосіб освоєння мови – це занурення у мовне середовище та, відповідно, спілкування з його носіями. Інтернет дає нам можливість зануритися в іншомовне середовище, не виходячи з дому. Мовні соціальні мережі сприятливо впливають на мотивацію до вивчення іноземної мови, сприяють зростанню інтересу учнів цієї мови. Ці сайти були створені спеціально для того, щоб носії різних мов могли надати один одному допомогу у їх вивченні. Аудіоматеріали актуальні та начитуються носіями мови. До того ж, різноманітність тем та проблем для обговорення сприяє вдосконаленню вміння підтримувати діалог та вести дискусії. Всі ці

фактори прискорюють процес навчання, покращують якість засвоєння матеріалу та роблять мовні мережі популярними не лише серед молоді, а й старшого покоління. Сьогодні в інтернеті можна ознайомитися з величезною кількістю різноманітних ресурсів, вибрати для себе найбільш підходящу та вивчати мову, працюючи за індивідуальною програмою та у своєму темпі.

Одним із таких ресурсів є міжнародне співтовариство Busuu. Busuu – це міжнародний освітній проект, орієнтований на вивчення іноземних мов. Проект дозволяє практикуватися зі справжніми носіями мови, вивчати їхню культуру, заводити нові знайомства. Загалом він налічує понад 80 млн слухачів-користувачів. Матеріали, представлені на сайті, сприяють удосконаленню всіх мовних навичок: читання, письма, аудіювання та говоріння. Кожен урок присвячений певній темі, користувачеві надається словник необхідних слів та виразів, комплекс письмових вправ на закріплення пройденого матеріалу, тест на перевірку знань та обов'язковий діалог з носієм мови, що вивчається. Роботи учнів перенаправляються один одному, кожен може стати вчителем і порадиником для тих, хто вивчає його рідну мову. Отримавши роботу, вчителі виправляють помилки і допомагають своїм учням розібратися в мові. Більшість представлених на сайті матеріалів безкоштовна. Якщо ж ви захочете отримати доступ до відеоуроків, або вам знадобиться сертифікат про проходження курсу, це можна зробити шляхом придбання преміум-акаунта.

Es.coffee.com – цікавий сайт для мовного обміну та мовних ігор. Цей сайт пропонує кілька мовних ігор, які можна грати по мережі. Наприклад, Word Explainer (мета гри – вгадати слова за описом інших учасників та запропонувати опис своїх слів), Make a Phrase (мета – скласти правильну фразу або словосполучення із запропонованих слів).

Conversationexchange.com – Завдяки даному ресурсу, у вас з'явиться чудова можливість поспілкуватися з іншими користувачами в чаті, покращити рівень володіння іноземною мовою, та, окрім іншого, познайомитися з культурою країни мови, що вивчається. Залежно від того, які навички ви надаєте перевагу розвивати та вдосконалювати, ваше спілкування може відбуватися як у вигляді

листування, так і «живого спілкування» за допомогою Skype. Більш впевненим у своїх знаннях слухачам ця мовна платформа надає можливість дізнатися про носіїв мови, які живуть у вашому місті та готові поспілкуватися наживо, у громадському місці. Однак не слід забувати, що згідно з правилами цієї соціальної мережі, ваше спілкування має бути «взаємообміном», тобто ви є одночасно і студентом, і вчителем, допомагаючи вашому співрозмовнику в оволодінні нової для нього іноземної мови.

FluentU – це навчання за допомогою телепередач, відеокліпів, мультфільмів тощо. Бібліотека відеофайлів просто величезна. Можна будь-якої миті натиснути на слово та подивитися різні приклади його вживання, включаючи приклади з інших відеороликів. Методи навчання тут залежать від вас. Це універсальний контент, який підходить для будь-якого рівня володіння мовою. Всього на сайті пропонується 12 мов для вивчення.

Memrise – це унікальна соціальна мережа, яка використовує найбільш просунуті прийоми мнемотехніки для того, щоб допомогти користувачам запам'ятовувати інформацію швидше та ефективніше, ніж за будь-якого іншого методу. Студенти можуть як скористатися наявними курсами на сайті (а їх понад 6 тис.), так і створити свій власний. Слова для заучування видаються певними порціями (можна вибрати, скільки слів на день ви ходите вчити) і кожен курс входить кілька рівнів. Кількість інтернет-ресурсів, присвячених вивченню іноземних мов, велика і вона постійно зростає. Більшість сайтів розрахована на людей, які освоїли початковий рівень мови та бажають попрактикуватися в «живому» спілкуванні з людиною, для якої ця мова є рідною. Подібні соціальні мережі – відмінна підмога в освітньому процесі, викладачеві залишається тільки організувати роботу своїх учнів на уроці, або в позаурочний час. Використання мовних соціальних мереж у вивченні іноземної мови допомагає урізноманітнити процес навчання, зробити його цікавим та захоплюючим. Таким чином, можна дійти невтішного висновку, що мовні соціальні мережі є ефективним методом навчання іноземної мови.

РОЗДІЛ II

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ

2.1. Етапи формування англomовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери

Глобальний розвиток освіти, зростання освітнього, сприйнятливого та розвиваючого значень англійської мови, постійне збільшення обсягу знань, пізнання нової культури та мови детермінують створення необхідних педагогічних умов, що створюють формування та розвиток англomовної інформації. Термін «Комунікативна мовленнєва компетентність» розвивається багато років. Делл Хаймс стверджував, що комунікативна комунікація — це здатність правильно використовувати мову чи інтерпретовану мову в процесі взаємодії із соціальним середовищем, наприклад, використання мови у належному регулюванні соціальних практик [25]. **Комунікативна мовленнєва компетентність (КМК)** є основним компонентом культури спілкування спеціаліста, а отже, і обов'язковою умовою професійної підготовки майбутніх спеціалістів у сфері ІТ [23]. Сучасний аспект вищої освіти пов'язаний з новими глобальними вимогами, що стосуються вирішення проблем міжнаціонального та міжнародного спілкування. Саме в цьому контексті особливий інтерес становлять можливості оптимізації навчання ІМ. Відповідно, поняття "англomовна комунікативна компетентність" (АКК) це спосіб і готовність до здійснення англomовної комунікації, що формується на основі певного комплексу компетенцій і якості студента, а також дійсності, що розвивається в ході накопичення знань. Однією з основних цілей освіти у вищому навчальному закладі є також організація успішних мовленнєвих взаємодій, а основна мета педагога – формування та розвиток АКК майбутніх фахівців.

Здатність та готовність майбутнього спеціаліста формується на основі певного комплексу компетенцій та якостей, що становлять структуру АКК. Дана структура ієрархічно вибудовується так: лінгвістична, соціолінгвістична

та прагматична компетенція. Кожен із цих компонентів містить, зокрема, знання, навички та ноу-хау(know-how).

Лінгвістична компетенція включає лексичні, фонологічні, синтаксичні знання та вміння та інші виміри мови як системи, незалежно від соціолінгвістичної цінності її варіацій та прагматичних функцій її реалізації. Вона передбачає оволодіння необхідних знань, умінь і навичок для застосування англійської мови в навчальній, трудовій та культурній сферах спілкування;

Соціолінгвістичні компетенції відносяться до соціокультурних умов використання мови. Завдяки своїй чутливості до соціальних умовностей (правил ввічливості, норм, що регулюють відносини між поколіннями, статями, класами та соціальними групами, мовної кодифікації певних фундаментальних ритуалів у функціонуванні спільноти), соціолінгвістичний компонент суворо впливає на будь-яке мовленнєве спілкування між представниками різних культур.

Прагматичні чи Професійна компетенція пов'язана з функціональним використанням мовленнєвих ресурсів (вироблення мовленнєвих функцій і актів) і означає знання англійської професійної лексики та відповідного апарату. Це також стосується оволодіння дискурсом, згуртованістю та зв'язністю, визначенням типів і форм тексту, іронією та пародійністю. Для цього компонента навіть більше, ніж для лінгвістичного компонента, навряд чи потрібно підкреслювати значний вплив взаємодій і культурного середовища, в якому такі здібності формуються.

На даний час через значну увагу роботодавців ІТ-сфери до ключових компетенцій випускників університету необхідна система формування професійної комунікативної компетентності. Нині проводяться різноманітні дослідження, спрямовані на відповідність рівня компетенції бакалавра та магістра зростаючим суспільним та індивідуальним потребам у кваліфікованих спеціалістах з вищою професійною освітою [44, 45, 46]. Основними вимогами до випускників здебільшого є їх професійна компетентність, тому необхідно

визначити оптимальні організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективному формуванню професійної компетентності випускника ВНЗ [47, 48]. Наприклад: навчання студентів знаннями національно-зabarвленої лексики, сленгу та застосування словосполучень у різних ситуаціях; формування у студентів відтворення мови співрозмовника; запровадження студентам норм і правил спілкування у конкретному соціальному та віковому середовищі співрозмовник тощо. Випускник повинен мати професійні компетенції, відповідні виду професійної діяльності.

Крім того, випускники повинні визначати свою професійну значущість на ринку праці, вміти поєднувати отримані в університеті знання з практикою, спілкуватися в групі. Для формування професійної компетентності студенти повинні стати доступними для безперервної освіти, самостійності, мотивації до навчання. Завдяки глобальному накопиченню нових інформаційно-комунікаційних продуктів майбутні спеціалісти мотивуються бути освідченими, з широкими кругозором, гнучкими та здатними використовувати високотехнологічні продукти для досягнення своїх життєвих цілей. Тому продуктивні навчальні форми, методи, засоби та технології, що розвивають в учнів навички самостійної та творчо працювати з великими потоками інформації, необхідно модифікувати. Високий рівень інформатизації суспільства зумовлений насамперед впровадженням інфокомунікаційні технології на виробництві, що потребує відповідної професійної підготовки випускників, які працюють у сфері ІТ-технологій. У системі освіти для ІТ-спеціалістів, які є конкурентоспроможними на ринку праці, все більшого значення набуває іноземна мова, її експертне використання стає невід'ємною частиною професійної компетентності фахівців у цій сфері. Лінгвістичні та граматичні структури англійської мови лежать в основі запам'ятовування та інтерпретації структур машинної мови, реакції спілкування з операційною системою, налагодження програмного забезпечення тощо.

У зв'язку з цим місце та роль ІМ та АКК в системі професійної підготовки кадрів у сфері програмування та інфокомунікації технології значно

змінюються. Першорядне значення надається не тільки мовленнєвим навичкам, передбачаючи знання усної та письмової ділової мови, вмінню користуватися мовою в професійній діяльності. Тому АКК можна також інтерпретувати як вміння користуватися англійською мовою в ситуаціях, пов'язаних з професійною діяльністю.

Аналіз, як ринку праці у сфері використання прикладних інформаційних технологій, так і результатів підготовки ІТ-спеціалістів доводить, що багато випускників можуть реально читати спеціалізовану літературу за допомогою словника або працювати з текстом за допомогою електронних перекладачів. Проте вони мають труднощі з висловленням своїх ідей іноземною мовою у професійній сфері. На жаль, більшість спеціалістів не можуть брати участь у процесі спілкування, мають проблеми з усним і візуальним сприйняттям іноземного мовлення, не можуть швидко трансформувати перекладене повідомлення, актуалізувати та адаптувати його для зворотного зв'язку. Усе це є результатом слабкої розробки проблеми навчання іноземної мови у професійних навчальних закладах у контексті здобутої професії. Слід зазначити, що професійно орієнтована іноземна мова включена в план навчання, але на жаль найчастіше слабо пов'язана з професійною підготовкою бакалаврів. Недостатнє знання мови випускників університету не відповідає сучасним вимогам ринку ІТ-послуг. Все вищезазначене поставило перед собою основну мету роботи – сформувати професійну комунікативну компетентність ІТ-студентів.

Викладання іноземних мов має бути одним із засобів та елементів навчального середовища, що забезпечує формування професійної компетентності студентів. На основі теоретичного аналізу літератури, професійну комунікативну компетентність фахівця можна визначити як сукупність специфічних особистісно-професійних комунікативних якостей і комунікативних навичок. Її структура складається з трьох компонентів: когнітивного, інтерактивного та перцептивного, які ми поширюємо на процес формування КМК спеціалістів у галузі інфокомунікаційних технологій.

Аналіз особливостей професійної діяльності майбутніх інженерів-програмістів дозволив зробити наступний висновок: оскільки сфера професійної діяльності інженерів-програмістів включає збір, обробку, зберігання, передачу та способи вилучення інформації, упорядкування інформаційних каналів, передових засобів і методів захисту інформації в глобальних і локальних мережах, можна сказати, що всі види професійної діяльності мають комунікативний характер.

Інтеракція між людиною і машиною має певні особливості та специфіку професійної діяльності майбутніх ІТ-спеціалістів для визначення структури комунікативної компетенції фахівця в галузі ІТ.

Для формування необхідно органічне поєднання різноманітних аспектів, що охоплюють усі сторони професійного спілкування, таких як методи організації спілкування, принципів організації особистого спілкування, врахування умов комунікації «людина-машина».

Для досягнення вищезазначених цілей розроблено та детально описано структуру професійної комунікативної компетенції, яка включає три основні аспекти: когнітивний, інтерактивний, перцептивний, що відображає ключові сфери професійної діяльності.

У контексті даної роботи визначено когнітивний аспект комунікативної компетентності ІТ-фахівця як процес пізнання засобів і методів комунікації.

Інтерактивний аспект комунікативної компетентності ІТ-фахівця означає влаштування та формування процесу взаємного інформаційного обміну. Перцептивний аспект комунікативної компетентності ІТ-фахівця передбачає знання нормативно-технічних особливостей взаємодії людини і машини. Організація взаємодії людини і машини є основним завданням професійної діяльності інженера-програміста в усіх трьох вищезгаданих аспектах.

Таким чином, будучи засобом професійної діяльності, професійні комунікативні вміння, що входять до КМК спеціаліста за напрямом ІТ, є частиною професійної компетентності для даного виду професії, яка відповідно

до принципів компетентнісного підходу до формування при підготовці ІТ-спеціалістів необхідно враховувати обсяг освіти.

Найважливішою професійною якістю ІТ-фахівців є комунікативність, тобто комунікативні навички є необхідними для професійної роботи в ІТ, майбутній спеціаліст працюючи в індустрії ІТ має велику кількість контакту з іншими людьми в для успішного функціонування в системі потрібно навчитися будувати міжособистісні стосунки. Спілкування тісно пов'язане з комунікативною компетенцією фахівця в цілому.

Отже, « КМК майбутніх ІТ-спеціалістів» – це багатофункціональна та ієрархічно побудована система, яка формується при професійній підготовці майбутніх ІТ-спеціалістів у вищому навчальному закладі. Аналіз педагогічних концепцій вчених дає підстави вважати процес формування професійної компетентності, зокрема, ефективність та якість контролю знань майбутніх інженерів-програмістів із застосуванням технологій навчання, буде успішним завдяки таким вимогам:

- Формування позитивної мотивації до навчання та професійної діяльності;
- Занурення майбутніх ІТ-спеціалістів у мовне (англійське) середовище для покращення комунікативних навичок з використанням ІКТ та технологій навчання;
- Впровадження розроблених електронних освітніх ресурсів (ЕОР) контролю знань студентів ІТ-спеціальностей у навчальному процесі.

Тож під час навчання потрібно приділити увагу на: використання студентами завдань на розвиток саме комунікаційних завдань, спрямованих на усунення фонетичних, лексичних та граматичних труднощів; опрацювання із загальнотехнічними та іншими науковими текстами, виконуючи різноманітні завдання, що сприяють розвитку навичок навчання читанню; виділяти головне, аналізувати та узагальнювати. З метою формування професійної КМК потрібно використати завдання, які базуються на застосуванні методів активного навчання, що імітують професійну діяльність та проблемно-орієнтованих завдань та сприяють активній мовленнєвій практиці студентів. Крім того,

обговорення студентами професійно важливих тем покращує їх компетенцію з іноземної мови.

Для занурення учнів у англійське середовище необхідно обирати автентичні тексти, які відповідають сучасним реаліям (автентичні інноваційні матеріали). Важливим чинником удосконалення комунікативних навичок майбутніх ІТ-спеціалістів є використання інформаційно-комунікаційних технологій для занурення студентів у англійське середовище. Завдяки швидкому розвитку ІКТ можливий розвиток інформаційно-освітнього середовища (ІОС). До нього входять електронні освітні ресурси: освітні Інтернет-ресурси та дистанційні курси. ЕОР надає студентам інформацію іноземною мовою; студенти знайомляться з культурною інформацією країни, пізнають світ, спілкуються з носіями мови, вдосконалюють та розвивають комунікативні навички в ІТ-сфері. Це і є саме занурення в ІОС[27].

При навчанні розумінню та перекладу складних професійно-орієнтованих текстів, наповнених термінами за напрямом ІТ потрібно спонукати до групової праці та комунікації. Використовувати такі ефективні прийоми, як фрагментація тексту, структурування тестів, діаграми, точне написання та анотування неадаптованої спеціальної літератури тощо. Ці види роботи особливо ефективні при перекладі текстів, насичених спеціалізованими термінами.

Рольова гра відіграє не менш важливу роль і використовується з метою сприяння: формуванню професійної КМК слухачів; набуття навичок професійного та ділового спілкування та вдосконалення професійних перекладацьких знань та навичок, навичок використання ПК, Інтернету та інших комунікацій. На етапі підготовки рольової гри вчитель описує ситуацію, пояснює проблему та пропонує один із можливих шляхів вирішення. Матеріали можуть бути підібрані і організовані на основі ситуації чи проблеми, яка викликала інтерес у слухачів студентського віку. Така рольова організація класу створює сприятливу атмосферу до навчання, мотивує студентів до використання КМК і спонукає до висловлювання своєї власної думки. Принцип

новизни зберігається в розстановці різних мовленнєвих ситуацій (прослуховувати і записувати коментарі, вибрати партнера для діалогу, самостійно організувати спілкування). Різноманітність прийомів роботи виражається у виконанні різних мовленнєвих вправ: слухати, читати і виділяти, підкреслювати, вести діалог з партнером. Під час занять учні отримують навички ведення діалогу – розв'язати поставлену задачу. У діалозі освоюються словниковий запас і граматичні конструкції.

Такого роду активна динаміка має позитивний ефект на досягнення комунікаційної мети. Вся увага приділяється на забезпечення вільного спілкування в парах, сформованих з урахуванням мовленнєвих навичок партнерів, а потім у парах, створених на розсуд учасників, потім у малих групах і, нарешті, в загальній групі разом із вчителем. Для створення гарної навчальної атмосфери вчитель залучається до дискусії як різновиду соціальної діяльності та керує нею. Така організація діяльності сприяє комфортному спілкуванню, покращенню емоційного стану, що позитивно впливає на розвиток КМК студентів загалом.

Третя вимога – впровадження розробленого ЕОР контролю знань студентів ІТ-спеціальностей у навчальний процес. Тестування, лабораторні роботи, проектна та групова діяльність студентів розроблені в ІОС та реалізовані на англійській мові процес навчання майбутніх ІТ-спеціалістів університету.

Крім того, необхідно враховувати як психологічний стан у класі, так і психологічний вплив праці та корекції помилок вчителем роботи студентів. Виконуючи мовленнєву вправу з метою обговорення поставленої проблеми, учні переходять до письмової роботи - Есе. Поряд з методами діалогу та дискусії, есе відноситься до методів активного навчання і призначений для розвитку власного творчого мислення та письмового висловлення власних думок. Слід зазначити, що всі мовленнєві вправи для розвитку навичок аудіювання та писемного мовлення мають відповідати основним принципам технології комунікативного тренінгу та могли бути використані на заняттях для формування КМК, бути актуальними, автентичними і цікавими.

Неможливо уявити процес навчання в сучасному ВНЗ без використання інформаційно-освітніх технологій, реалізованих за допомогою комп'ютера. Протягом останніх років комп'ютери настільки широко почали використовуватися в освіті, що з'явився спеціальний термін – «комп'ютерні технології навчання». Комп'ютерні технології розвивають ідеї комп'ютерного навчання, відкривають нові, ще не досліджені технологічні можливості, пов'язані з унікальними можливостями сучасних комп'ютерів та засобів електронного зв'язку[26]. Впроваджуючи інноваційні методи навчання студенти більш мотивовані і заохочені до плідної праці. Заняття, що проходять в ігровій та тренінговій формі, сприяють ефективній психологічній адаптації студентів із залученням словесного мислення та вмінню самостійно приймати рішення. В епоху бурхливого розвитку ІТ відбувається впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всі сфери людської діяльності, у тому числі й освіту. На зміну традиційній парадигми навчання «вчитель» – підручник – учень» приходять новітня парадигма «учень – технології освіти – вчитель». Запровадження ІКТ підвищить якість, доступність та конкурентоспроможність національної освіти і науки на світовому ринку праці, а освітні послуги забезпечать громадянам доступ до науково-освітніх ресурсів та створять умови для продовження навчання.

Сучасне спеціалізоване програмне забезпечення для вивчення іноземної мови характеризується широким набором функціональних можливостей, пов'язаних з презентацією навчальних матеріалів та вдосконаленням мовних і мовленнєвих навичок, що, окрім використання мультимедіа, дозволяє застосовувати таке програмне забезпечення для розробки навичок студентів у різних видах мовленнєвої діяльності.

Важливою особливістю комп'ютера, що виділяє його серед інших технічних засобів навчання, є те, що завдяки інтерактивному режиму взаємодії зі слухачами комп'ютер є ідеальним інструментом для реалізації індивідуального підходу до підготовки майбутнього спеціаліста сфери ІТ.

Використання ІТ у навчанні англійської мови для професійного спілкування майбутніх ІТ-фахівців цілком закономірне, буде створено освітнє мовне середовище, максимально наближене до реального використання ІТ-фахівцями іноземної мови у професійній діяльності. Також, формування професійної компетентності майбутніх ІТ-спеціалістів як цілісного процесу передбачає динаміку переходу від низького рівня знань і навичок на рівні користувача до високого, що відповідає свідомому, методично грамотному використанню ІКТ у професійній діяльності, завдяки високому рівню, що розглядається як здатність та готовність застосовувати свої знання.

2.2. Система вправ для навчання майбутніх фахівців ІТ сфери

Метою вивчення англійської мови студентами ІТ сфери з ухиленням на профільну тему є практичне оволодіння технічних спеціальностей системою англійської мови та нормами її функціонування в ситуаціях іншомовного спілкування. Також формування КМК студентів з метою вільного використання набутого матеріалу та навичок у професійній діяльності. Викладання англійської мови на цьому курсі мусить мати комплексну реалізацію практичних, пізнавально-освітніх, емоційно-розвиваючих, професійних та освітніх цілей. В результаті навчання: студенти мають досягти рівня В2 в аудіювання, письмі та діалогах, монологічному мовленні та читанні. Представлена схематична структура розробленого навчання.

Розглянемо основні елементи навчання:

- План курсу (перелік модулів);
- Тестова система;
- Форум, чат, вебінари;
- Глосарій.

«Навчальний план» містить перелік одиниць. Кожна тема (блок) курсу включає завдання (вправи), спрямовані на формування всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письмо і говоріння) та завдання на

самодіяльність, контроль знань (перевірка), додаткові навчальні матеріали (аудіо, відеоматеріали або інтернет-ресурси).

Для формування навичок говоріння розробляються вправи проблемного характеру, метою яких є опис, порівняння, зіставлення, аналіз, оцінка та виготовлення висновків, відстоювання власної точки зору чи відточування вимови і інтонації.

Наведемо приклади вправ і завдань для групи за темою навчального заняття “Відомі люди в IT” (“Famous people in Tech”). Сфера спілкування – професійна. Професійна мета – розвивати вміння запам’ятовувати, аналізувати, декодувати і поєднувати інформацію професійного змісту. Тип вправи – рецептивно-репродуктивна умовно-комунікативна.

Вправа 1.

Інструкція: Discuss with your partner. The model:

1) What do you associate with the following:

a) Space travel;

b) Linux;

c) Bitcoin.

1) Look at the three images. Can you guess/identify the people in them? What relation do you think they have to the topics in question 1(a-c)?

Інтонація відіграє вирішальну роль у розмовному дискурсі, оскільки вона сигналізує, коли оратори закінчили те, що вони хочуть сказати людям, продовжують поворот і вказують на згоду чи незгоду. Всесвітньо відомий спеціаліст з методики викладання англійської мови Джеремі Хармер висловлювався з цього приводу таким чином “Якщо оратор говорить англійською з рівною інтонацією, це може здаватися нудним і нецікавим. Тому використання неправильної інтонації може образити. З цих причин важливо практикувати інтонацію”.

Вправа 2.

Інструкція: Look at the sentences below. Use arrows to indicate the types of intonation that should be used in each sentence. Listen to the recording (track 2.2) and check your answers.

Модель:

- *Can you make it to my birthday dinner?*
- *Do you wanna see a movie tonight?*
- *Did you have time to watch the final episode?*
- *Is it true that you lost your phone?*
- *Should we ask her to join us?*
- *What did you think of the project?*
- *Why are you so busy lately?*
- *Where should we go for lunch?*
- *Can you help me now or later?*
- *Is the best time to meet on Monday, Tuesday or Wednesday?*
- *Would you like vanilla, caramel, strawberry or chocolate?*
- *Actually, we still have some time.*
- *In fact, I tried calling him the other day but he didn't pick up.*
- *A few years ago, I got a chance to work with a great graphic designer.*

Для формування навичок читання розробляються вправи на використання фраз чи текстів в контексті для розуміння незнайомих слів у тексті,

розпізнавання основної думки тексту, структури, елементів і відносин між ними [Зображення 1]. Використовуються сучасні тексти чи твіти для занурення у англomовне середовище і практики “живої англійської” і професійно-сфокусований лексиці.

Вправа 3.

Інструкція: Complete the sentences with the phrases.

Модель:

<i>Pitfalls</i>	<i>Upfront</i>	<i>Over</i>
<i>Facing</i>	<i>Outlining the key</i>	<i>Fail to</i>
<i>Reproduce</i>	<i>Deliverables</i>	<i>Swamped with</i>
<i>Clickable</i>	<i>Constraints</i>	<i>Slip through the cracks</i>
<i>Garbled</i>	<i>Rule of thumb</i>	<i>Go smoothly</i>
<i>Postponed</i>		

Таблиця 1. Слова і вирази для виконання вправи

- 1) *I'm _ a very difficult problem.*
- 2) *I haven't managed to _ this issue in my browser.*
- 3) *We had to _ the project release date because there were a few critical bugs we needed to fix.*
- 4) *Everything went _ and we didn't experience any unexpected _.*
- 5) *The client is experiencing an issue where text appears _ on some of the sliders. Does anyone know how to fix this?*
- 6) *Is this a link? It's not _.*
- 7) *We got _ with tasks and a couple things _ unfortunately.*
- 8) *We can start working on the project upon receipt of full _ payment.*
- 9) *We got _ 200 requests: 209 to be exact.*

10) I have _ to mention something very important when we started the meeting so I'm going to mention it now.

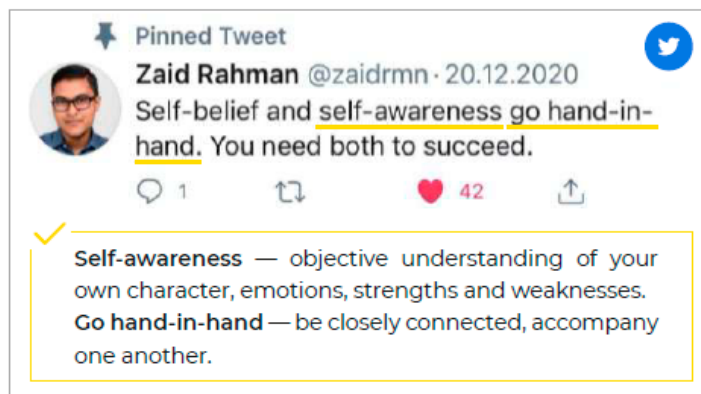
11) Despite our time and budget _ we have managed to clarify our _ and create all _ features.

12) A classic _ for effective meetings is to _ the agenda before diving into the details.

Вправа 4.

Інструкція: Read the tweet. Do you think all great leaders need to be self-aware? In your opinion, what other qualities does a person need to have to be successful?

Модель:

Для формування навичок слухання розробляються вправи на основі відео , аудіо чи подкастів. Одним з найпоширеніших ресурсів є платформа TED. TED (технології, розваги та дизайн) використовує альтернативну форму ЗМІ, включаючи веб-сайт і канал YouTube, для трансляції своєї конференції та поширення ідей. Доповіді на TED — це короткі виступи доповідачів, які належать до різних соціальних груп і спільнот, які мають намір поділитися своїм новаторським досвідом, щоб мотивувати слухачів та покращувати їхні знання. Завдяки захоплюючим та новаторським темам доповідей TED, вони

можуть стати чудовим джерелом для покращення навичок слухання учнів EFL / ESL[30].

В Інтернеті ми можемо знайти як автентичні подкасти, створені для носіїв мови (наприклад, новини BBC), так і навчальні подкасти, створені з освітніми цілями [Зображення 1]. З огляду на те, що служба соціальних подкастів дозволяє як слухати/переглядати записи, розміщені на ньому, так і створювати нові облікові записи, ця послуга можна використовувати при вивченні іноземної мови для розвитку навичок аудіювання та говоріння. Н.В.Грицик описує дидактичний потенціал технології подкастів у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням. Дослідник стверджує, що використання подкастів для навчання студентів іноземній мові для конкретних (професійних) цілей дозволяє удосконалити зміст навчання, методи та організаційні форми навчального процесу, забезпечити високий науково-методичний рівень навчання, індивідуальний підхід до навчання. та підвищити ефективність постачання нового матеріалу [31]. Крім того, подкасти надають студентам більш автентичний та особистий досвід для розвитку різноманітних мовленнєвих навичок [56].

6 Minute English

INTERMEDIATE LEVEL

Do you fear Artificial Intelligence?

EPISODE 150219 / 19 FEB 2015

Professor Stephen Hawking has said recently that efforts to create thinking machines could put the human race in danger. This is the theme of Rob and Neil's chat in this programme. Listen to their conversation and learn some new vocabulary.

Зображення 1. Подкаст 6-Minute English, BBC

Для формування навичок письма розробляються вправи на написання есе, творів тощо. На курсі відбувається вдосконалення граматичних навичок. Кожен блок включає вправи для тренування різних елементів граматичної системи. Представлено вправи на виправлення недосконалих текстів, утворення слів із заданих основ та інші.

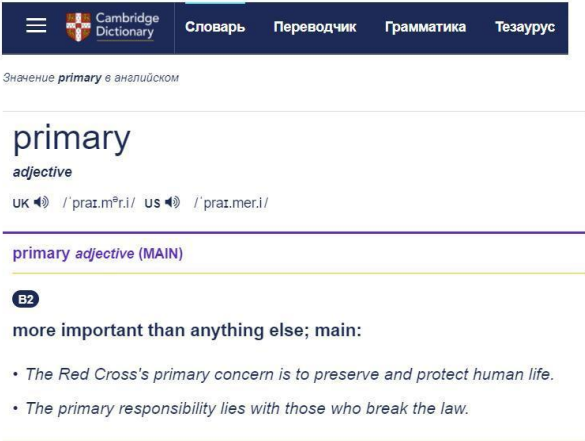
Таким чином, представлена вправа на вдосконалення навичок читання. Учні читають текст і використовують посилання в тексті онлайн-словник Cambridge, щоб отримати більше інформації.[Зображення 2]

VIRTUAL REALITY (VR)

We're used to seeing virtual reality in gaming but does it exist outside it? Yes, it does. There are many fields in which VR technology can be used these days, the **primary** ones are education and healthcare. The healthcare industry, in particular, has been a major **early adopter** of VR. On top of that, VR has applications in business forecasting allowing businesses to **come up with** new creative products and collect user feedback without needing a finished MVP.

→

Cambridge Dictionary

Словарь Переводчик Грамматика Тезаурус

Значение **primary** в английском

primary
adjective

UK /ˈpraɪ.mɪ.əri/ US /ˈpraɪ.meri/

primary adjective (MAIN)

B2

more important than anything else; main:

- The Red Cross's **primary** concern is to preserve and protect human life.
- The **primary** responsibility lies with those who break the law.

Зображення 2. Читання з посиланням

Потім учні здають контрольні роботи для контролю знань. Слід зазначити, що впровадження електронних тестів у навчальний процес є одним із способів оптимізації навчання та вдосконалення процесу перевірки та оцінювання. Дослідник А. Майоров зазначив, що «електронний тест» — це система завдань специфічної форми, що вимагає простих відповідей і забезпечує швидку обробку результатів, за допомогою якої вчитель може ефективно оцінювати та вимірювати рівень знань і вмінь [32].

У процесі розробки навчального тесту необхідно дотримуватися певних вимог та рекомендацій. Так, М. Челішкова виділяє такі вимоги:

- зміст питання має відповідати вимогам навчальної програми;
- використовувати літературну мову і не вживати багато термінів, рідковживаних слів, сленгу та діалекту;
- уникати тривіальних завдань, які не викликають труднощів;
- текст запитання має бути сформульований коротко;
- відповідь на одне тестове запитання не повинна містити підказок для інших;
- мотивована шкала оцінки [33].

У своїй праці для перевірки розуміння та контролю будемо використовувати платформу [LearningApps.org - interaktive und multimediale Lernbausteine](https://learningapps.org) яка надає можливість проводити тестування та використовувати різні типи запитань[36].

Реалізуються три види тестування:

- Лінійний тест (за правильну відповідь учень отримує певну кількість балів);
- Адаптивний тест (тестування починається з легких запитань, якщо учень відповідає на запитання правильно, наступні запитання — складні, якщо він дає неправильні відповіді, то пропонуються прості запитання);
- Психологічний тест (кожне питання тесту має діапазон значень, студент набирає певну кількість балів і система визначає результат).

На перевірку і закріплення матеріалу можуть використовуватися всі види тестування. Тестування має певну специфіку щодо формування та вдосконалення навичок іншомовної комунікації (читання, говоріння, письмо та аудіювання). Усі завдання (вправи), спрямовані на формування та вдосконалення навичок, представлені такими типами питань:

- один вибір із багатьох;
- багато варіантів із багатьох;
- відкрите запитання;

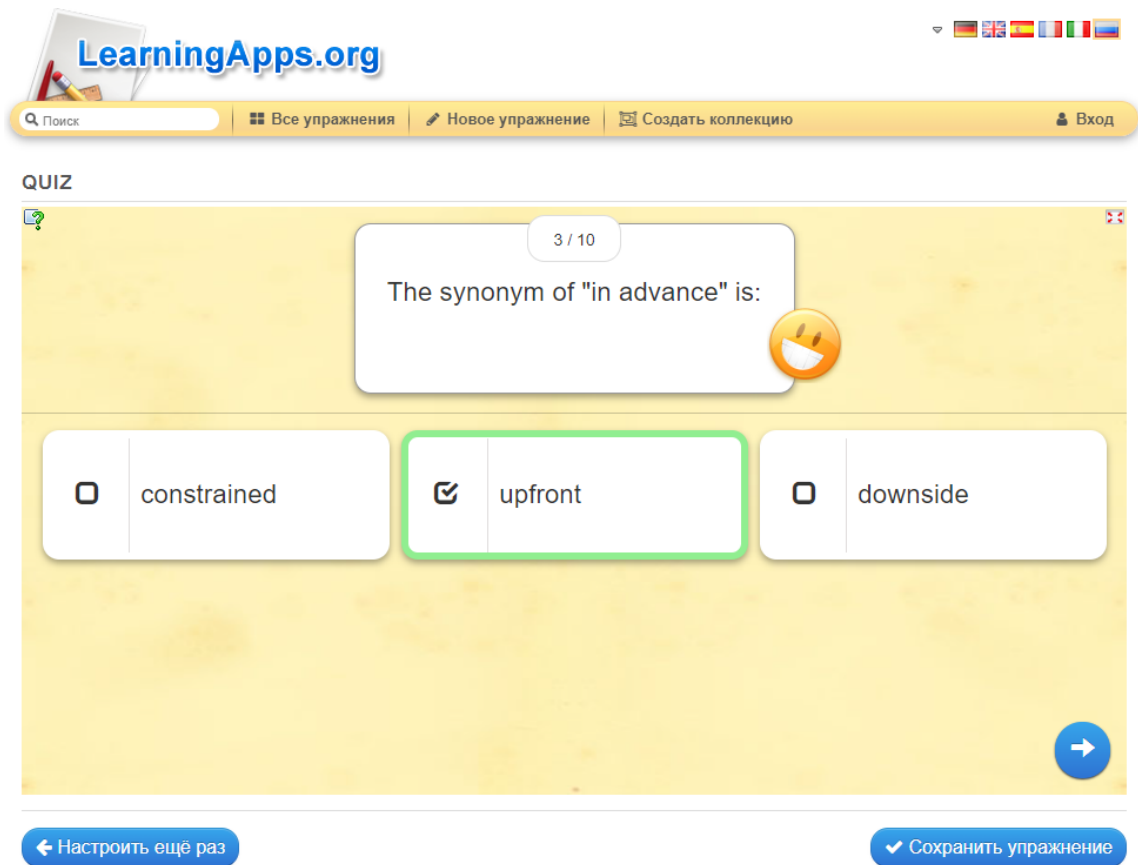
- асоціативність;
- порядок;
- текст у контексті;
- вибір у контексті;
- кілька варіантів вибору в контексті;
- поле зі списком у контексті;
- графічний порядок.

Таким чином, ми створили приклад лінійного виду тестування для практичного закріплення чи перевірки знань пройденного блоку 6. При розробці тесту на платформі LearningApps.org ми можемо коригувати, давати підказки, використовувати як текстовий формат так і відео, зображення чи аудіо. [Зображення 3] [Зображення 4] [37]

The screenshot shows the LearningApps.org interface for creating a quiz. At the top, there is a search bar and navigation links. The main form has the following sections:

- Название упражнения**: A text input field containing "QUIZ".
- Описание задания**: A text area with the description "Test your knowledge of the vocabulary and grammar from Lesson 6".
- вступление (необязательный)**: A row of buttons for media types: "Текст", "Картинка", "Озвученный текст", "Аудио", and "Видео".
- Вопросы**: A list of questions. The first question is "I _____ a difficult choice." with the answer "faced with". The second question is "_____ was faced" with the answer "was faced". Each question has a "Подсказка" (hint) field.

Зображення 3. Створення тесту

Зображення 4. Приклад тесту

2.3. Лінгводидактична модель формування англомовної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери на першому курсі бакалаврату

Відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 126 «Інформаційні системи та технології» аудиторний та самостійний робочий час розподіляється таким чином: 40% від всього обсягу навчання на аудиторну працю і 60% на самостійне опрацювання матеріалу [28].

Для формування АКК була складена наступна структура курсу, яка відображає послідовність запровадження аудиторних дисциплін. На основі аналізу планів вивчення дисципліни ми виділяємо наступні десять професійних навчальних блоків:

— Професії в галузі ІТ ;

- Трендові технології та майбутнє ІТ сфери;
- Мови програмування та графічний інтерфейс користувача;
- Відомі люди в ІТ;
- Спілкуватися в сфері ІТ;
- Платформи контролю версій і хостингу (Git, GitHub, GitLab & BitBucket);
- Тестування QA та написання звітів про помилки;
- Комп'ютерна графіка
- Фреймворки для розробки програмного забезпечення;
- Як побудувати стартап;
- Наставництво як частина кар'єрного шляху;
- Співбесіда та її складові частини.

Оформлення блоків дисциплін за дисциплінами від першого до останнього курсу, від простого до складного, дає можливість студентам насолоджуватися безперервним вивченням іноземної мови, що позитивно впливає на успішність навчання студента.

Навчальний процес у рамках кожного блоку дисципліни має однакову структуру і включає три етапи. Перший – навчальний етап, що складається з лексичного навчання, практики вимови професійно спрямованих слів та перекладу ІТ-орієнтованих текстів.

Одним з варіантів опрацювання першого етапу є використання комп'ютерних технологій для професійно-орієнтованого тексту, так як це сприяє:

а) перевірці іншомовного тексту на комп'ютері, що характеризується оперативністю (різниця між сприйняттям на папері та на екрані);

б) навчає користувача вибирати оптимальні форми представлення на екрані різних типів інформації та створювати гіпертекст, шукати засоби для визначення основної інформації тощо;

в) удосконалення професійної мультимедійної компетенції, розвиток навичок роботи з текстовими програмами.

Другий — контрольний етап, що включає комплекс тестів з вивченого матеріалу, що складається з підсумкового зовнішнього контролю та самоконтролю. На цьому етапі контролюється рівень навичок перекладу з кожного блоку дисципліни.

Третій етап є розвиваючим і контролюючим одночасно, оскільки включає ділову гру (навчально-пізнавальний елемент), яка також є підсумковим контролем рівня комунікативних навичок, отриманих у кожному блоці дисципліни. Таким чином, у рамках кожного блоку дисципліни реалізуються ключові функції навчального процесу: навчання, контроль та розвиток.

Крім традиційних методів навчання, організаційних форм і засобів, застосовувалися активні методи навчання, такі як групове навчання та метод ділової гри, які сприяють ефективному розвитку професійної комунікативної компетентності ІТ-спеціалістів [34].

Розробка ефективної методики навчання потребує необхідності проектування педагогічного процесу, комплексного та системного уявлення про основні переваги та можливі недоліки, які дадуть змогу швидко реагувати, удосконалювати чи виправляти окремі елементи навчального процесу педагогічної системи. Створення методології формування англомовної стратегічної компетентності майбутніх фахівців ІТ сфери передбачає врахування багатьох факторів, використання низки прийомів, дотримання принципових підходів, що спонукає нас до розробки, насамперед, лінгводидактичної моделі цього процесу.

За даними А.С. Будник [38], **дидактичне моделювання(ДМ)** дає змогу спроектувати навчальний процес так, щоб він відповідав проблемам та інтересам студентів, їхнім соціальним потребам. Причому таке моделювання дозволяє відтворювати не лише статичні елементи процесу навчання, а й його динаміку, прогнозувати розвиток об'єктних моделей [39]. Н. Ю. Русова вважає, що ДМ передбачає пристосування компонента знань до потреб суб'єктів освітнього процесу за допомогою методів діяльності, що вирішують конкретні завдання, що досягається шляхом взаємопов'язаного поєднання різних способів

систематизації та організації інформаційних елементів навчального закладу змісту викладання [40].

У дослідженні педагогічних основ навчання іноземних мов студентів не філологічних спеціальностей Р.Ю. Мартинова аналізує три види методичних аспектів, які необхідно враховувати при організації інтегрованого іноземного навчання:

1) занурення у штучно створене іншомовне середовище на основі інтенсифікації, яку, на думку автора, слід реалізувати шляхом розширення обсягу навчального матеріалу, збільшення кількості та різноманітності вправ і завдань для досягнення комунікативної мети у навчанні, щільність спілкування, спрямованого на усунення частки навчального часу, відведеного на підготовчу лінгвістичну обробку, активізацію психологічного резерву особистості учня, який, з точки зору навчання студентів, які не мають філологічної спеціальності, можна досягти через рольову гру, де всі мовленнєві дії створюють ілюзію справжнього професійно-орієнтованого спілкування;

2) занурення у штучно створене іншомовне середовище на основі предметної інтеграції, тобто створення нового предмета;

3) занурення у штучно створене іншомовне середовище на основі процедурної інтеграції, що реалізується шляхом виконання завдань і вправ з метою набуття професійних знань і навичок, а також формування та розвитку професійної компетентності засобами іноземної мови[41].

Таким чином, враховуючи вищезазначені методичні підходи та принципи, можна виділити три блоки вправ, за допомогою яких можна реалізувати організацію змісту навчання та процесуальний компонент розробленої дидактичної моделі навчально процесу.

Блок 1: Вправи, спрямовані на активізацію лінгвістичного матеріалу. Цей блок складається з таких видів вправ:

1) словникові вправи (загально-спеціальна лексика), спрямовані на розширення словникового запасу студента, необхідного для майбутньої професійної діяльності;

2) вправи, спрямовані на активізацію лексичних одиниць в граматичному контексті;

3) підготовчі комунікативні вправи, спрямовані на формування та розвиток рецептивних здібностей учня у знайомому мовленнєвому контексті.

Блок 2: Набір тренувальних прийомів (техніки навчання пам'яті / темпу мовлення / перемикання коду, техніки стиснення та декомпресії тексту тощо), спрямованих на формування певних комунікаційних та інтерпретаційних стратегій.

Блок 3: Симуляції, які передбачають стратегічні комунікативні вправи, спрямовані на вирішення професійних завдань за допомогою набутої стратегічної компетенції.

Сучасні підходи до викладання англійської мови передбачають включення студентів в активну роботу, створення у них сприятливого емоційного середовища та позитивної мотивації до вивчення англійської мови та культури, дозволяють досягати у процесі навчання особистісних цілей[42]. Отже, студенти здатні здійснити перехід від вивчення мови як системно-структурної освіти до вивчення її як засобу спілкування та мислення, а також свою навчальну діяльність перевести на продуктивно-творчий рівень.

Сучасні підходи до викладання англійської мови надають можливість студентам при різноманітній аудиторній та самостійній роботі досягати високого рівня володіння професійно-комунікативної компетенції при вирішенні як комплексних професійних завдань будь-якого рівня складності, так і при оволодінні культурою мови, що вивчається.

Тому для досягнення максимальної продуктивності необхідно правильно розподілити час та активності на аудиторні та самостійні.

Аудиторні заняття англійською мовою на початковому етапі навчання слід максимально сконцентруватися на застосуванні аудіо- та відеоматеріалів, малюнків, схем, карт тощо. У практиці роботи на початковому етапі хороші результати дає використання різних мовленнєвих зразків, тренувальних вправ, підстановочних таблиць, у тому числі в ігровій формі. Щоб довести до

автоматизму мовленнєві навички, розширити словниковий запас, під час занять можна використовувати мікротексти, що включають діалоги, жарти, анекдоти, загадки тощо.

Самостійна робота студентів при вивченні англійської мови має бути заснована на використанні активних методів навчання, до яких відноситься есе, проектування, використання аудіо- та відеоматеріалу, Інтернет-сайтів, робота у групах,, портфоліо, вирішення поставленої проблеми, програвання ситуації, монолог на задану тему, опрацювання різних кейсів тощо[43].

РОЗДІЛ III

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ

3.1. Організація пробного навчання

Проаналізувавши лінгводидактичну модель формування АКК у студентів сфери ІТ та дійшовши висновку щодо актуальності застосування під час занять з іноземної мови у вищому навчальному закладі, ми розробили систему вправ із опорою на профільну лексику та запропонували стратегії виконання, що полегшить процес засвоєння студентами нового іншомовного мовленнєвого матеріалу. Аби практично перевірити нашу ефективність лінгводидактичної моделі формування АКК у майбутніх фахівців ІТ сфери, ми провели апробацію методики формування АКК у майбутніх фахівців під час занять з англійської мови для студентів І курсу.

В апробації взяли участь студенти І курсу, здобувачі – бакалаври освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки» ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». Так, під час навчального процесу ми запропонували студентам експериментальної групи низку розроблених нами вправ, що спрямовані на удосконалення вмінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: читанні, аудіювання, письмі та говорінні. Акцентуємо увагу на тому, що вправи на розвиток АКК дають змогу активізувати і компоненти мовної. Сприймаючи чи продукуючи зразок мовлення, студент сприймає чи продукує граматичні структури, лексичні чи фонетичні одиниці, володіння якими і лежить в основі КМК.

Усі вправи були розроблені у рамках вивчення студентами теми “ Famous people in Tech (Відомі люди в ІТ)”, що передбачало введення у контекст вправ інформації про відомих іноземних спеціалістів зі сфери ІТ: чим вони займаються, що розробляють, їхній життєвий шлях.

Під час формування у студентів АКК у читанні ми розробили та запропонували студентам прочитати написану англійською мовою біографії

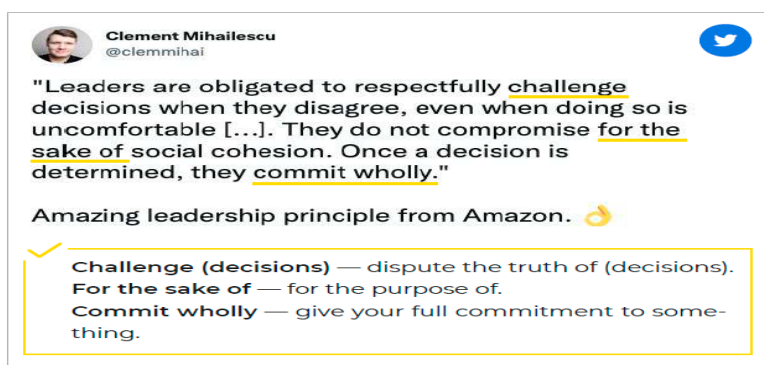
відомих та видатних діячів в сфері ІТ - Ілона Маска, Лінуса Торвальдса та Сатоші Накамото. У тексті йшлося про основні події життя, близьких їм людей, їх працю та досягнення, низка цікавих і, часами, дивних фактах пов'язаних з ними. На дотекстовому етапі студенти отримали комунікативну настанову взяти до уваги їх портрети і висловити асоціацію із портретами; з якою сферою діяльності може бути пов'язаний кожен із відомих особистостей. На післятекстовому етапі, зокрема перевірки розуміння прочитаного тексту ми розробили вправи на поєднання ім'я відомих людей з подіями з їх життя.

Наступним етапом була практика нових слів та виражень. В першій вправі потрібно було вставити правильні по змісту слова і словосполучення із тексту. Для закріплення і повного осмислення нових слів була запропонована ще одна вправа на зіставлення слів із тексту за змістом. Завершенням цього етапу був невеликий твіт з Twitter о лідерах нашого часу і його обговорення в парах.

Застосування твіта відомих людей нами під час перевірки розуміння прочитаного справило позитивне враження на студентів. Розважальний формат наочності створив сприятливу для роботи атмосферу, привернув увагу студентів до виконання завдання, вмотивував їх до групової роботи [Зображення 5].

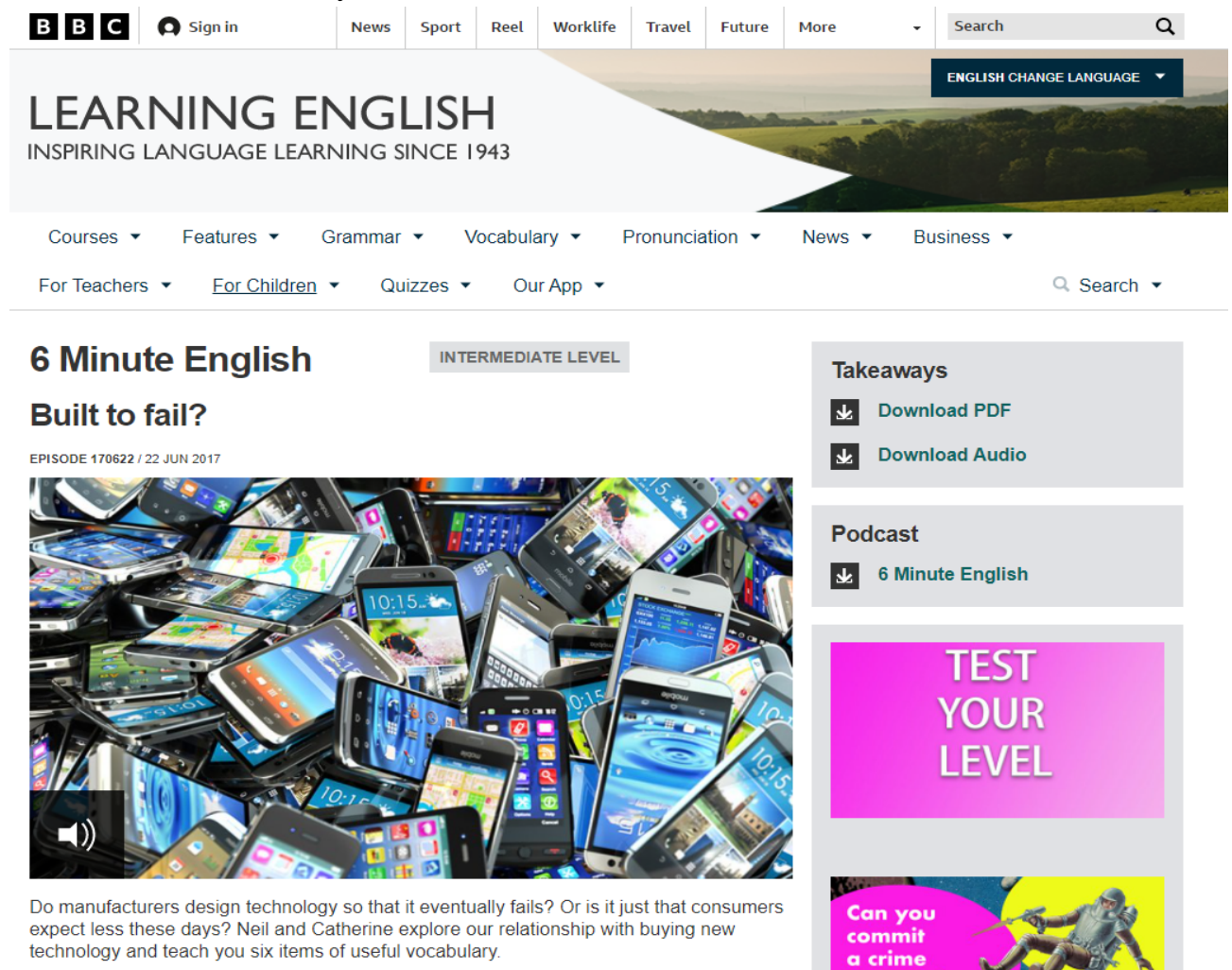
Вправа 1.

Інструкція: Read the tweet. Do you agree with the statement? What other qualities do great leaders have in common?

Зображення 5. Твіт

Під час навчання аудіювання як рецептивного виду іншомовної мовленнєвої діяльності, ми запропонували студентам спершу переглянути відео сучасні пристрої, чому ми викидаємо велику кількість технологій, і чому нам набагато легше купити новий пристрій, ніж ремонтувати попередній [Зображення 6]. Аби перевірити розуміння студентами прослуханих відповідей на попередні запитання, ми розробили міні-вправу на розвиток комунікативних навичок. Завдання студентів полягало у тому, що потрібно було привести факти з прослуханого і в парах обговорити- погодитись чи спростувати. Хоча під час нашого дослідного навчання студенти виконували вправу в усній формі, вона може бути виконана й у письмовій, що водночас забезпечує удосконалення вмій в англomовному письмі.

BBC Sign in News Sport Reel Worklife Travel Future More Search

LEARNING ENGLISH
INSPIRING LANGUAGE LEARNING SINCE 1943

ENGLISH CHANGE LANGUAGE

Courses Features Grammar Vocabulary Pronunciation News Business
For Teachers For Children Quizzes Our App Search

6 Minute English

INTERMEDIATE LEVEL

Built to fail?

EPISODE 170622 / 22 JUN 2017

Do manufacturers design technology so that it eventually fails? Or is it just that consumers expect less these days? Neil and Catherine explore our relationship with buying new technology and teach you six items of useful vocabulary.

Takeaways
Download PDF
Download Audio

Podcast
6 Minute English

TEST YOUR LEVEL

Can you commit a crime

Зображення 6. Подкаст 6-Minute English, BBC. “Built to fail?”

Під час навчання студентів іншомовного письма в якості завдання ми вибрали написання фоллоу-ап електронного листа після ділової зустрічі. Прикріпивши правила написання, приклад фоллоу-ап листа та точки опору, ми запропонували студентам створити схематичний план.

Це дає змогу студентів активізувати логічну послідовність, яка дозволить краще сформулювати думку, використовуючи професійні слова.

Зважаючи на те, що іншомовне говоріння, а саме монологічне мовлення, так само як і письмо, є продуктивним видом мовленнєвої діяльності, участь у якому бере лише одна особа, ми не застосовували вправи на розвиток умінь монологічному мовленні. Тим не менш, особливо актуальним для розвитку комунікативних навиків є використання діалогічного мовлення, оскільки у переважній кількості у майбутній професії будуть присутні діалоги.

Так, розпочавши навчання студентів I курсу англomовного діалогічного мовлення, ми використали контраверсійні висловлювання чи цитати і доповнили їх таблицею з виразами угоди, невпевненості та заперечення [Таблиця 2]. Тим самим створив усі умови для вираження власної думки, ввічливого заперечення і підвели студентів до знаходження загального рішення цього питання.

Вправа 2.

Інструкція: Answer the questions. Work in groups and discuss the following quotations.

Модель:

1. *You may want to use the **useful expressions** in your answers.*
2. *Here's what people say about trending technologies. Do you agree or disagree with them?*
 - a. *"A quantum break couldn't quite hold all the information in the world, but it could certainly break currently used encryption".*
 - b. *"Mark my words, AI is far more dangerous than nukes" (Elon Musk)*
 - c. *"When virtual reality gets cheaper than dating, society is doomed"*
 - d. *"Augmented reality promises to be as influential to our society as the smart-phone" (Tim Cook)*

Вирази згоди/заперечення

<i>Strong agreement</i>	<i>Mild agreement</i>	<i>Mild disagreement</i>	<i>Strong disagreement</i>
<i>Absolutely/Totally!</i>	<i>I agree up to the point.</i>	<i>I wouldn't say that myself.</i>	<i>Not by a long shot!</i>
<i>100 percent!</i>	<i>I guess so..</i>	<i>I don't know about that.</i>	<i>I don't think that's true.</i>
<i>I couldn't agree more!</i>	<i>That might be true in a way..</i>	<i>I'm not so sure to be honest.</i>	<i>That doesn't make sense to me.</i>
<i>That's exactly correct!</i>	<i>That could be true/That could happen.</i>	<i>We'll have to see about that.</i>	<i>I have to disagree with this.</i>

Таким чином, апробація методики формування АКК майбутніх фахівців ІТ сфери показала, що в сучасних умовах організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах України розробка та застосування твітів та профільно-орієнтованих слів та словосполучень в навчальному процесі доступні та актуальні на всіх етапах формування у студентів іншомовної комунікативної компетентності.

3.2 Методичні рекомендації щодо формування англомовної компетентності у майбутніх фахівців ІТ сфери на першому курсі бакалаврату

Результати пробного навчання показали, що більша кількість студентів, які взяли участь в апробації, вважають, що застосування зазначеної раніше лінгводидактичної моделі формування АКК у студентів сфери ІТ позитивно вплинуло на їх розуміння іншомовного мовлення та сприяло практиці усіх видів мовленнєвої діяльності. В першу чергу, необхідно сказати, що використання сучасної лексики та новітніх технологій дозволяє студентам повністю поринути у їхню сферу діяльності, що, у свою чергу, сприяє впровадженню в професійно-англомовне середовище.

Англійську мову за професійним спрямуванням можна вважати результатом кооперації англійської мови та спеціальних технічних термінів. Внаслідок чого ми рекомендуємо використовувати професійно-орієнтований текст як якісний та достовірний інформаційний та пізнавальний матеріал, який доповнює отримані студентами при вивченні спеціальних дисциплін знання, забезпечує професійний розвиток. Ти самим ІТ спрямованість навчального матеріалу сприяє полегшенню процесу навчання та більш ґрунтовному засвоєнню предмета, а перехресне вивчення матеріалу допомагає кращому засвоєнню дисципліни, а як наслідок – позитивно впливає на ефективність та результативність в навчанні загалом.

За допомогою читання, перекладу, обговорення, тесту і вправ на закріплення матеріалу та написання фоллоу-ап листа можна забезпечити формування видів мовної діяльності на практичних заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням.

Методика формування АКК із використанням різних видів мовленнєвої діяльності була розроблена з урахуванням сучасних тенденцій у вітчизняній та зарубіжній практиці навчання ІМ. Так, особливістю методики, яку ми

рекомендуємо використовувати для формування АКК, є: 1) циклічна організація навчання, що поєднує аудиторну та позааудиторну роботу студентів, як на кожному етапі роботи студенти опрацьовують матеріал і вдосконалюють набуті навички;

2) підготовка майбутніх фахівців ІТ сфери до автономної праці із навчальними ресурсами(такі як Твітер) шляхом розвитку автономних навчально-стратегічних умінь та умінь рефлексії за допомогою інтенсивної (аудиторного) та екстенсивної (самостійного) праці;

3) комплексна робота над розвитком умінь як дистантного, так і контактного (інтерактивного) аудіювання для забезпечення здатності розуміти зміст і вміти висловлювати своє ставлення до прослуханого;

4) навчальна аудитивна діяльність, використовуючи подкасти 6-Minute English, BBC, що поєднує роботу над розвитком умінь аудіювання із самостійним вдосконаленням інтонаційних та слухо-вимовних навичок студентів;

5) використання системи вправ - тесту на базі LearningApps.org , що спрямована на автономну діяльність студентів, навчання у співпраці, взаємопов'язане формування видів мовленнєвої діяльності, розвиток критичного мислення та рефлексивних умінь, а також нагромадження необхідних знань, формування аудитивних умінь.

Результати проведеного пробного навчання дали нам змогу сформулювати методичні рекомендації щодо формування АКК майбутніх фахівців сфери ІТ з метою ефективного впровадження розробленої методики у навчальний процес.

Оскільки умови аудиторних занять не завжди дозволяють реалізувати аудіювання, читання та письмова мова на максимально ефективному рівні, що пов'язано, як із об'єктивними, так і суб'єктивними факторами, необхідно пропонувати студентам прослуховувати опрацьовані в аудиторії подкасти; опрацьовувати тексти за професійним напрямком; писати листи і есе т.д. в більш сприятливих для них неформальних умовах, а отже важливо поєднувати аудиторну (інтенсивне) та самостійну (екстенсивне) практику. Засобами

інтенсивного аудіювання і читання важливо навчити студентів аудіювати ефективніше і швидше, а засобами екстенсивного – підготувати до автономної праці, що є дієвим способом подальшого самовдосконалення спеціалістів ІТ сфери. Студенти самі чи за допомогою вчителя повинні вибрати форму організації своєї роботи (індивідуальну, парну чи групову) та вирішувати, яким чином підготувати матеріал. Викладач повинен відігравати допоміжну роль – скеровувати, мотивувати, стимулювати, консультувати та підтримувати студентів.

Підводячи підсумки, можна сказати, що використовуючи запропоновані методичні рекомендації можна описати ефективний навчальний процес, спрямований на досягнення кінцевої мети – здобуття навичок і вмінь АКК студентами ІТ спеціальності. Нами було показано можливий шлях організації навчання засобами інтеграції ІКТ.

ВИСНОВКИ

Дослідження присвячено формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів ІТ сфери; теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику формування іншомовної комунікативної компетентності студентів мовних спеціальностей.

Здійснивши аналіз наукових джерел, ми дослідили, що сьогодні в Україні, як і за кордоном, специфіка професійної підготовки ІТ-фахівців вимагає використання ІМ при вивченні фахових дисциплін, тобто в освітній сфері. Метою навчання студентів, які навчаються за спеціальністю інформаційні технології та вивчають англійську як іноземну мову, є формування мовленнєвих навичок та вмінь у чотирьох видах іншомовної мовленнєвої діяльності. Було детально описано види іншомовної мовленнєвої діяльності і їх взаємозв'язок. Були встановлені Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.

Визначено термінологічну основу та сутність понять, що характеризують підготовку майбутніх фахівців сфери ІТ до професійної комунікації у закладах вищої освіти, зокрема: “Інформаційно-комунікаційні технології”, “Професійні, надпрофесійні і цифрові навички”, “Діалог, монолог”, “Іншомовна інформаційна компетенція”, проведено теоретичний аналіз понять з визначенням їх структурних компонентів.

Вивчення науково-педагогічної літератури дало змогу визначити: Що входить в компетентність майбутнього фахівця сфери ІТ; предметний та процесуальний зміст навчання за Гальсковою та Гез; використання монологу та діалогу у процесі навчання; критерії відбору матеріалу для покращення мовленнєвих навичок; технології та засоби навчання майбутніх фахівців ІТ сфери.

Нами було проаналізовано сучасні українські та іноземні 2 підручника: видання Oxford “Oxford English for Information Technology (Second Edition)” та сучасний український навчальний посібник “English For Tech” автором якого є -

Анна Гандрабура. Також застосування мовних соціальних мереж для навчання англійської мови ІТ фахівців.

Нами було розроблено систему вправ для студентів ІТ сфери з ухиленням на профільну тему метою якої було створення умов для практичного оволодіння системою англійської мови та нормами її функціонування в ситуаціях іншомовного спілкування.

Перевірка ефективності методики формування англомовної комунікативної компетентності в професійно орієнтованому спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців здійснювалася у процесі проведення методичного пробного заняття, освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки» ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». Мета пробного заняття полягала у перевірці сформульованої лінгводидактичної моделі щодо ефективності формування АКК в професійно орієнтованому середовищі майбутніх ІТ-спеціалістів. Було визначено його характер та структуру;

Таким чином, на основі отриманих даних підтверджено гіпотезу про ефективність методики формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому середовищі майбутніх ІТ-фахівців. За результатами апробації було створено методичні рекомендації щодо формування англомовної комунікативної компетентності в професійно орієнтованому середовищі майбутніх фахівців ІТ сфери на першому курсі бакалаврату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Indra Devi Subramaniam, Teh Zanariah – A course on English for Professional Communication for engineering undergraduates in a technical university in Malaysia: A needs survey – Conference: Enhancing Learning: Teaching & Learning Conference 2011 –
https://www.researchgate.net/publication/259268273_A_course_on_English_for_Professional_Communication_for_engineering_undergraduates_in_a_technical_university_in_Malaysia_A_needs_survey
2. Common European Framework of Reference for Languages learning, teaching, assessment. Cambridge [u.a.] Cambridge Univ. Press [u.a.] (2009)
3. Palmer H. Colloquial English, 100 Substitution Tables. – London, 1916. – 102 p
4. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики. – 3-е изд. – М.: Смысл ; СПб.: Лань, 2003. – 287 с.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання д. пед. н., проф.. С.Ю.Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273с –
<http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/286/Recomend.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Лобанова Тамара Дмитриевна Системний підход в формуванні комунікативної-язикової компетенції студентів неязыковых высших учебных заведений. Рига 2009 – 50 с
7. Актуальні аспекти комунікативної компетентності студентів ВНЗ О. В. Безкоровайна, доктор педагогічних наук, професор; Л. В. Мороз, кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет) // 50 ст.– <http://eprints.zu.edu.ua/8752/1/9.pdf>
8. Projecting universal learning actions in high school /A.G. Asmolov, G.V. Burmenskaya, I.A. Volodarskaya, O.A. Karabanova, S.V. Molchanov, N.G. Salmina // National psychological magazine, № 1(5). 2011. P.104-110
9. Didactic and Psycho Didactic Features of Forming Universal Learning

Action Subject. 3rd International Conference on Arts, Design and Contemporary Education (ICADCE 2017) / Victor Panov, Irina Plaksina – <https://www.atlantispress.com/article/25881371.pdf>

10. Е.В. Пиневиц Психологический и методический аспекты чтения как вида речевой деятельности в обучении иностранным языкам – <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskii-i-metodicheskii-aspekty-chteniia-kak-vida-rechevoy-deyatelnosti-v-obuchenii-inostrannym-yazykam>

11. Общеευропейские компетенции владения иностранным языком — Википедия — https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%89%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%B8_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D0%BC_%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%BE%D0%BC

12. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз высш. пед. учеб. заведений. 2-е изд., испр. М.: Изд. центр «Академия», 2005. – <http://learnteachweb.ru/articles/galskova.pdf>

13. Fontelles, J. (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. Official Journal of the FOREIGN LANGUAGE EDUCATION 43 European Union, 30(12), 10-18. – <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

14. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь. М.: Академия, 2003.

15. Дроздова Т.В. Особенности обучения студентов монологическому высказыванию на иностранном языке в вузе /Humanitarian and pedagogical research 2018. Vol. 2, No.2 – <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti->

[obucheniya-studentov-monologicheskomu-vyskazyvaniyu-na-inostrannom-yazyke-v-vuze](#)

16. Андреевская - Левенстерн Л.С. Учеб. пособие для пед. ин-тов по спец. N 2103 "Иностр. яз.", 1983 –132 ст.

17. Шепелева О.В. Навчання іноземної мови з метою формування іншомовної інформаційної компетенції – http://www.rusnauka.com/14_KPSN_2017/Philologia/1_225284.doc.htm

18. Корсакова Екатерина Владимировна кандидат педагогических наук, доцент кафедры восточных языков Критерии отбора и принципы организации учебного материала при обучении взрослых иностранному языку с целью формирования иноязычной информационной компетенции- 137 ст. – <https://cyberleninka.ru/article/n/kriterii-otbora-i-printsipy-organizatsii-uchebnogo-materiala-pri-obuchenii-vzroslyh-inostrannomu-yazyku-s-tselyu-formirovaniya/viewer>

19. Е. В. Корсакова Иноязычная информационная компетенция как цель обучения взрослых слушателей языковых курсов – [https://lib.herzen.spb.ru/media/magazines/contents/1/30\(67\)/korsakova_30_67_390_393.pdf](https://lib.herzen.spb.ru/media/magazines/contents/1/30(67)/korsakova_30_67_390_393.pdf)

20. Ashley Nicole Jacobs Methods of Effective Instruction in the Foreign Language Classroom / Fall 2018 – <https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1875&context=honors>

21. JACK c. RICHARDS AND THEODORE s. RODGERS Approaches and Methods in Language Teaching / Fifteenth printing 1999 – 44 p. – <https://www.novaconcursos.com.br/blog/pdf/richards-jack-c.-&-rodgers.pdf>

22. Teaching English as a Second or Foreign Language, 4th edition 4th Edition by Marianne Celce-Murcia, Donna M. Brinton, Marguerite Ann Snow, David Bohlke

23. Березовська Л. І Комуникативно-мовленнєва компетентність як складник процесу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників – Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного

університету імені К. Д. Ушинського. Випуск 1 (126). Серія: Педагогіка. Одеса, 2019 – 31с. – <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3995/1/7.pdf>

24. A Natural Approach to Second Language Acquisition and Learning by Tracy D. Terrell, November 1977 – <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-4781.1977.tb05147.x>

25. Hymes D H 1972 On communicative competence Sociolinguistics: Selected Readings ed J B Pride and J Holmes (Harmondsworth: Penguin) pp 269-293

26. Воронкін О.С Тенденції Розвитку Інформаційно-комунікаційних технологій навчання студентів вищих навчальних закладів України //Старобільськ–2016–http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/voronkin_dis.pdf

27. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів: посібник / Карташова Л. А., Юрженко В. В., Гуралюк А. Г., Липська Л. В., Гуменна Л. С., Зуєва А. Б., Шупік І. М., Ростока М. Л., Шевченко В. Л. За наук. ред. Лузана П. Г. –Київ: ІПТО НАПН, 2017. – 124 с. https://lib.iitta.gov.ua/709621/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%86%D0%9E%D0%A1_%D0%9F%D0%A2%D0%9D%D0%97_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9.pdf

28. СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВИТИ УКРАЇНИ – <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/126-inform.sist.tekhnol.bakalavr-1.pdf>

29. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching. Harlow: Longman

30. TED некомерційна організація, що займається розповсюдженням ідей – <https://www.ted.com/>

31. -N. V. Grytsyk. Technology of podcasting in teaching foreign language (for professional purposes).2015”– http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=9

32. Mayorov, A.: Theory and Practice Development of Tests for Education System. Intellect Center, 296 (2002)

33. Chelyshkova, M.: Theory and Practice of Designing of Pedagogical Tests. Moscow: Logos, 432 (2002)

34. Choshanov, M. A.: Flexible Technology of Problem-module Training: Methodical Manual. People's Education. Public education, 160 (1996).

35. И.Я Зимняя, Р.П. Неманова, Л.В. Петропавлова. Взаимосвязанное обучение видам речевой деятельности – <http://journal.pushkin.institute/archive/archive/1986/86-5/%D0%92%D0%B7%D0%B0%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5%20%D0%BE%D0%B1%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BC%20%D1%80%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B9%20%D0%B4%D0%B5%D1%8F%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8.pdf>

36. LearningApps – Создание мультимедийных интерактивных упражнений - <https://learningapps.org/>

37. Приклад контрольного задания – <https://learningapps.org/watch?v=ppctfrkc321>

38. Будник А. С. Методика формирования межкультурной коммуникативной компетенции старшеклассников посредством элективного видеокурса (профильная школа, английский язык): дис. ... канд. пед. наук / А. С. Будник. – М., 2015. – 199 с.

39. Спирина Т. А. Формирование профессиональной культуры социальных педагогов в процессе их профессиональной подготовки / Т. А. Спирина // Актуальные проблемы формирования психолого- педагогической культуры будущих специалистов. – К., 2012. – № 2 (2). – С. 316–324.

40. Русова Н. Ю. Теоретические основы моделирования дидактического материала: на примере образовательной области «филология»: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Н. Ю. Русова. – Нижний Новгород, 2000. – 435 с.

41. Мартинова Р. Ю. Педагогические основы интегрированного обучения образовательной и иноязычной речевой деятельности студентов неязыковых

специальностей: монография / Ю. Р. Мартинова. – Одесса: Освіта України, 2017. – 210 с.

42. Pamela K. Correll Teachers' Preparation to Teach English Language Learners (ELLs) –

https://uknowledge.uky.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1021&context=edc_etds

43. Исмаилова Г.К., Исмаилова Г.К., Асебжанова А.Е., Асебжанова А.е. эффективные формы самостоятельной работы студента в процессе изучения английского языка // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2015. – № 12-8. – С. 1501-1504; URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=8182>

44. Макулова А. Т., Алімжанова Г. М., Бектурганова Ж. М., Умірзакова З. А., Макулова Л. Т. та Каримбаєва К. М. 2015 Міжнародні освітні дослідження Теорія та практика компетентнісного підходу в освіті т. 8 8 с. 183-192

45. Авдєєва Т. І., Косарева Л. А., Кулик А. Д., Косарева Л. А., Жилкіна Т. А. та Белогуров А. Ю. Журнал європейських досліджень 2017 року Проблеми та перспективи розвитку системи вищої освіти в сучасному суспільстві т. 20 с. 112 – 124

46. Рамірес-Мендоса Р, Ікбал Х, Парра Р і Моралес-Менендес Р 2018 Conf. EDUCON 2018 – Нові тенденції та виклики інженерної освіти, Санта-Крус-де-Тенерифе, Канарські острови, Іспанія Інженерна освіта 4.0 – пропозиція щодо нової навчальної програми,

47. Рудской А І, Боровков А І та Романов П І 2018 Высшее образование в России Загальна професійна компетентність сучасного російського інженера т. 27 1 с. 5-18

48. Sabin M, Alrumaih H and Impagliazzo J 2018 Conf. EDUCON 2018 – Нові тенденції та виклики інженерної освіти, Санта-Крус-де-Тенерифе, Канарські острови, Іспанія. Підхід, що ґрунтується на компетенції, до навчальних рекомендацій для інформаційних технологій. С. 1214 – 21

49. А. А. Митин, кандидат технических наук, доцент кафедры инноватики и информационных технологий Обучение и сертификация ит-специалистов

организаций и учреждений муниципального и государственного управления - 113 с. – <https://cyberleninka.ru/article/n/obuchenie-i-sertifikatsiya-it-spetsialistov-organizatsiy-i-uchrezhdeniy-munitsipalnogo-i-gosudarstvennogo-upravleniya/viewer>

50. Ирина бардус фундаменталізація змісту професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій до продуктивної діяльності / 2017 – <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/120133>

51. Синекон О. С. Міждисциплінарний підхід диференційованого навчання майбутніх ІТ-фахівців професійно орієнтованого англomовного спілкування –Випуск 2018, 155с. – <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4038/3546>

52. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=20503285>

53. Якубинский Л.П. О диалогической речи // Язык и его функционирование. – М: Наука, 1986. – 205 с. – С. 36 – 71

54. Пальмер, Г. Устный метод обучения иностранным языкам / Г.Пальмер. — М.: Учпедгиз, 1960. – 166 с.

55. Леган, В. П. До проблеми методів викладання іноземної мови / В. П. Леган // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / [редкол.: Козубовська І.В. (гол. ред.) та ін.]. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. – Вип. 23. – С. 72–74. – Бібліогр.: с. 74 (12 назв)– <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/16034>

56. BBC Learning English - 6 Minute English – <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/6-minute-english>

ДОДАТКИ

Додаток А.

Додаток Б.

Додаток В.

Додаток Г.

 Pinned Tweet

 Zaid Rahman @zaidrmn · 20.12.2020

Self-belief and self-awareness go hand-in-hand. You need both to succeed.

 1   42

✓

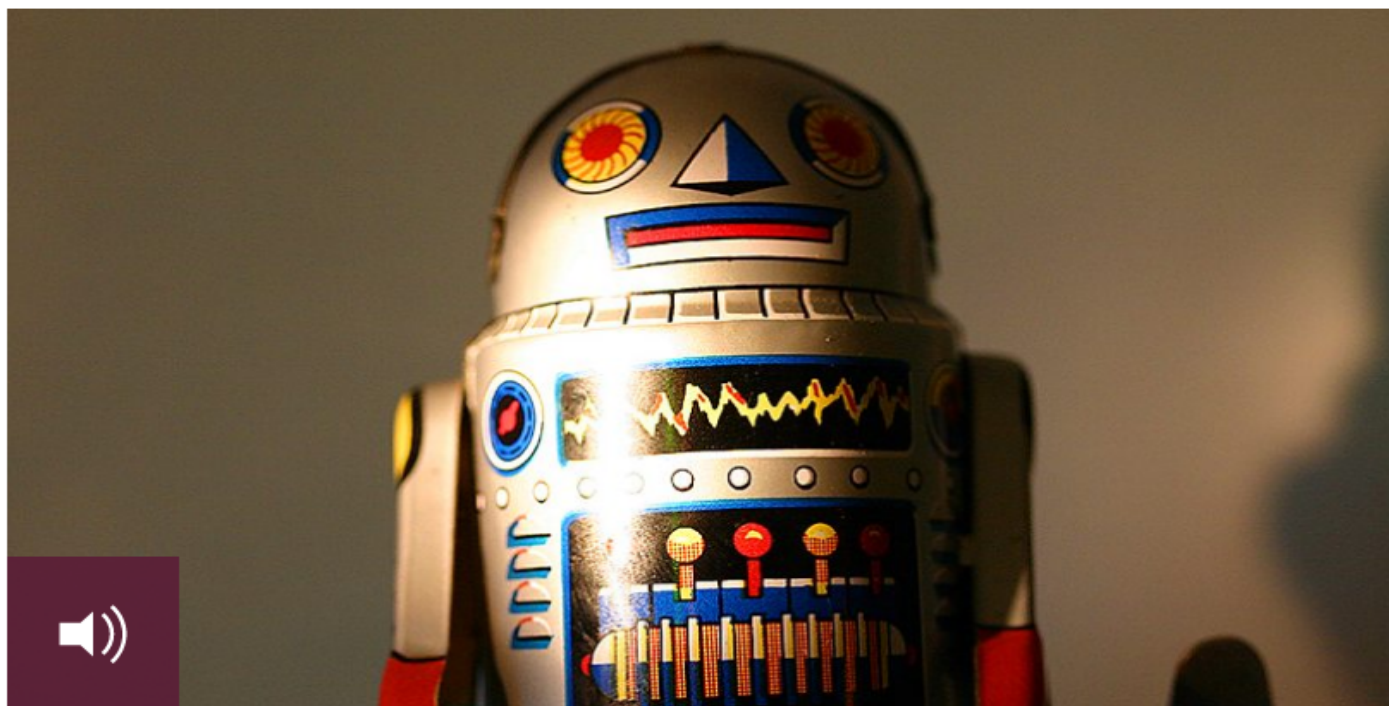
Self-awareness — objective understanding of your own character, emotions, strengths and weaknesses.
Go hand-in-hand — be closely connected, accompany one another.

6 Minute English

INTERMEDIATE LEVEL

Do you fear Artificial Intelligence?

EPISODE 150219 / 19 FEB 2015

Professor Stephen Hawking has said recently that efforts to create thinking machines could put the human race in danger. This is the theme of Rob and Neil's chat in this programme. Listen to their conversation and learn some new vocabulary.

Додаток Е.

VIRTUAL REALITY (VR)

We're used to seeing virtual reality in gaming but does it exist outside it? Yes, it does. There are many fields in which VR technology can be used these days, the **primary** ones are education and healthcare. The healthcare industry, in particular, has been a major **early adopter** of VR. On top of that, VR has applications in business forecasting allowing businesses to **come up with** new creative products and collect user feedback without needing a finished MVP.

Значение **primary** в английском

primary

adjective

UK /'praɪ.mər.i/ US /'praɪ.mer.i/

primary adjective (MAIN)

B2

more important than anything else; main:

- *The Red Cross's primary concern is to preserve and protect human life.*
- *The primary responsibility lies with those who break the law.*

Додаток Є.

 LearningApps.org 🇩🇪 🇬🇧 🇪🇸 🇫🇷 🇮🇹 🇷🇺

🔍 Поиск | 📑 Все упражнения | ✎ Новое упражнение | 📧 Создать коллекцию | 👤 Вход

Название упражнения Язык дисплея 🌐 : 🇩🇪 🇬🇧 🇪🇸 🇫🇷 🇮🇹 🇷🇺

QUIZ

Описание задания

Введите описание задания. Оно будет появляться в начале упражнения. Если это не нужно, оставьте это поле пустым.

Test your knowledge of the vocabulary and grammar from Lesson 6

вступление (необязательный)

Текст
 Картинка
 Озвученный текст
 Аудио
 Видео

Вопросы

Вопрос: 🗑️ Подсказка:

Ответ: 🗑️ Подсказка:

Правильно?

Ответ: 🗑️ Подсказка:

Правильно?

Додаток Ж.

 LearningApps.org

Поиск Все упражнения Новое упражнение Создать коллекцию Вход

QUIZ

3 / 10

The synonym of "in advance" is:

constrained upfront downside

→

← Настроить ещё раз Сохранить упражнение

Додаток 3.

BBC | Sign in | News | Sport | Reel | Worklife | Travel | Future | More | Search

LEARNING ENGLISH
INSPIRING LANGUAGE LEARNING SINCE 1943

ENGLISH CHANGE LANGUAGE

Courses | Features | Grammar | Vocabulary | Pronunciation | News | Business

For Teachers | For Children | Quizzes | Our App | Search

6 Minute English

INTERMEDIATE LEVEL

Built to fail?

EPISODE 170622 / 22 JUN 2017

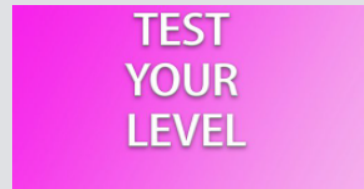
Do manufacturers design technology so that it eventually fails? Or is it just that consumers expect less these days? Neil and Catherine explore our relationship with buying new technology and teach you six items of useful vocabulary.

Takeaways

- Download PDF
- Download Audio

Podcast

- 6 Minute English

**ALFRED NOBEL UNIVERSITY
ENGLISH PHILOLOGY AND TRANSLATION DEPARTMENT**

DIKHTIAR MARHARYTA

**FORMATION OF ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATIVE
COMPETENCE OF FUTURE IT SPECIALISTS**

ABSTRACT OF MASTER'S THESIS

Scientific supervisor

Dnipro
2022

FORMATION OF ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE IT SPECIALISTS

This master's thesis is devoted to the problems and ways of forming English-speaking professionally oriented communicative competence of students of higher education institutions focused on IT; analysis of the latest technologies for teaching foreign languages in the IT field. The paper also considers the structure, content, organization and methodology for the development of professional communicative competence of future IT professionals. The main components of ensuring the integrity of the educational process, which increases the effectiveness of student learning and aimed at supporting their personal development. The topic of the work is the formation of English-language communicative competence of future IT specialists.

The relevance of this topic is that nowadays more and more IT companies around the world are looking for professionals with good language skills and knowledge of a language, especially English. In this connection, a question is bound to arise how a university can provide prospective IT specialists training. As for the training of bachelors in computer sciences, the basic competencies in modern digital technologies and English are both the tools and the desired outcomes of studying university courses.

The purpose of the research is to theoretically substantiate, practically develop and test the method of forming English-language communicative competence of future IT specialists.

The research is devoted to the formation of foreign language communicative competence of IT students; We have theoretically substantiated, developed and experimentally tested the method of formation of language communicative competence of students of future IT specialities.

After analyzing scientific sources, we investigated that today in Ukraine, as well as abroad, the specifics of professional training of IT professionals requires the use of foreign language in the study of professional disciplines. The purpose of teaching

students in information technology and studying English as a foreign language is the formation of speaking skills and abilities in four types of foreign language speaking activities. Types of foreign language speaking activities and their interrelation were described in detail.

The terminological basis and essence of the concepts that characterize the training of future IT professionals for professional communication in higher education institutions are defined, in particular: "Information and communication technologies", "Professional and digital skills", "Dialogue, monolog", "Foreign language information competence ", A theoretical analysis of concepts with the definition of their structural components.

The study of scientific and pedagogical literature made it possible to determine: What is the competence of the future specialist in the field of IT; subject and procedural content of training according to Galskova and Gez; usage of monolog and dialogue in the learning process; criteria for selecting material to improve speaking skills; technologies and tools for training future IT professionals.

We have examined models of teaching a foreign language and its pros and cons including: grammar-translation model, natural approach, direct method, indirect methods, audio-linguistic method, conscious-comparative method, communicative language learning.

We have described modern approaches, technologies, of teaching English for IT. Role-plays, simulations, problem-solving, discussions, exchange of ideas in pairs and small groups, thematic discussions, debates, brainstorming, implementation of group projects with their oral presentations, student conferences have been chosen as the expedient interactive learning techniques to be used for developing of English-language communicative competence of prospective IT professionals.

We analyzed 2 modern Ukrainian and foreign textbooks: Oxford "Oxford English for Information Technology (Second Edition)" and a modern Ukrainian textbook "English For Tech" authored by Anna Gandrabura. Also the use of language social networks for teaching English to IT professionals.

We have selected and created the list of the most effective social networks in terms of learning a foreign language because they have a positive effect on motivation and increase the interest of students in this language. We have described how they are used for teaching English and given practical recommendations.

We have developed a system of exercises for students of the IT field with a deviation on the profile topic, the purpose of which was to create conditions for practical mastery of the English language system and the rules of its operation in situations of foreign language communication. The design of blocks of disciplines by disciplines from the first to the last year, from simple to complex, gives students the opportunity to enjoy continuous learning of a foreign language, which has a positive effect on student achievement.

The educational process within each block of the discipline has the same structure and includes three stages:

- 1) The first is a learning phase consisting of lexical learning, the practice of pronouncing professionally oriented words and translating IT-oriented texts.
- 2) The second is the control stage, which includes a set of tests of the studied material, consisting of final external control and self-control. At this stage, the level of translation skills from each block of the discipline is monitored.
- 3) The third stage is developmental and controlling at the same time, as it includes a business game, which is also the final control of the level of communication skills acquired in each block of the discipline. Thus, within each block of the discipline the key functions of the educational process are realized: learning, control and development.

Verification of the effectiveness of the method of forming English-language communicative competence in professionally oriented communication of future IT specialists was carried out in the process of conducting a methodical trial session, educational and professional program "Computer Science" Alfred Nobel University. The purpose of the trial session was to test the formulated linguo-didactic model on

the effectiveness of ECC formation in a professionally oriented environment of future IT professionals. Its nature and structure were determined;

Thus, based on the obtained data, the hypothesis about the effectiveness of the methodology of formation of English lexical competence in a professionally oriented environment of future IT professionals was confirmed. Based on the results of the approbation, such methodological recommendations were created for the formation of English-language communicative competence in a professionally oriented environment of future IT professionals in the first year of bachelor's degree as:

1) cyclical organization of learning, which combines classroom and extracurricular work of students, as at each stage of work students develop material and improve skills;

2) training of future IT specialists for autonomous work with educational resources (such as Twitter) by developing autonomous educational and strategic skills and reflection skills through intensive (classroom) and extensive (independent) work;

3) comprehensive work on the development of skills of both remote and contact (interactive) listening to ensure the ability to understand the content and be able to express their attitude to what is heard;

4) educational learning activities, using 6-Minute English, BBC podcasts, which combines work on the development of listening skills with self-improvement of intonation and auditory skills of students;

5) use of a system of exercises - test based on LearningApps.org, aimed at autonomous activities of students, collaborative learning, interconnected formation of speech activities, development of critical thinking and reflective skills, as well as accumulation of necessary knowledge, formation of auditory skills.

In the thesis, we have proved that using the proposed guidelines can describe an effective learning process aimed at achieving the ultimate goal - the acquisition of skills and abilities of ECC students of IT specialties. The efficiency of the methodology of English communicative competence has been theoretically substantiated, experimentally tested, and proved. A subsystem of exercises and tasks

has been developed. We showed a possible way to organize training through ICT integration and we have projected. The process of formation of English-language communicative competence of prospective IT specialists. Methodological recommendations have been made.